Milieuraad Zwolle

Uitvoeringsovereenkomst Milieuraad 2021, jaarrapportage

actief voor een natuurlijke leefomgeving

Voorwoord

Dit jaarverslag vormt een terugblik op de activiteiten van de Milieuraad in 2021, gekoppeld aan de vooraf met de gemeente overeengekomen prestaties. Natuurlijk hebben ook onze activiteiten veel invloed ondervonden van de beperkingen rond het coronavirus. Met name had dit effect op onze publieksactiviteiten, zoals in de Nooterhof en in onze zaalruimte in Berkum. Tevens kon onze werkgroep VLO (Vrijwillig Landschaps Onderhoud) slechts enkele zaterdagen actief zijn. We hebben zoveel mogelijk georganiseerd wat we binnen de restricties wel konden doen. De weergave is allereerst beknopt. In als bijlage toegevoegde nieuwsbrieven is uitvoeriger informatie te vinden.

Net als in 2020 heeft de Milieuraad in 2021 veel beperkingen ondervonden van door de maatregelen rondom het coronavirus. Verschillende geplande activiteiten konden hierdoor niet doorgaan, of in sterk aangepaste vorm. Dit is erg jammer, maar het kon dus niet anders. Natuurlijk is dit terug te vinden in dit jaarverslag.
In 2021 kon onze zaalruimte in Berkum ook veel minder frequent gebruikt worden. Hierdoor konden verschillende cursussen, bijeenkomsten e.d. niet doorgaan. Helaas is hierdoor met name de deskundigheidsbevordering van de vrijwilligers van de diverse groene organisaties minder uit de verf te komen. Wij hopen, dat er in 2022 en 2023 op dit gebied écht een inhaalslag kan plaatsvinden.
Maar ook op het gebied van het Landschapsonderhoud, bij uitstek het werkterrein van de VLO, liet corona zijn sporen achter. De VLO heeft veel minder zaterdagen aan het werk kunnen zijn. Ook hier hopen wij dat er een "inhaalslag" kan plaatsvinden.

Desalniettemin heeft de Milieuraad er alles aan gedaan om binnen de restricties toch zo veel mogelijk t.b.v. de natuur en het milieu te doen.

Vanuit de Milieuraad is vooral ook in 2021 erg veel werk verzet m.b.t. een structurele oplossing van Park De Nooterhof. Met name ons bestuurslid Margriet Meindertsma heeft daar erg veel tijd en energie in gestoken. Over de Nooterhof is veel zowel bestuurlijk als ambtelijk overleg geweest. Bijzonder verheugd waren wij – en met ons de andere "groene organisaties""- - dat de Gemeenteraad in november een structureel subsidie voor de Nooterhof beschikbaar heeft gesteld. Daarna is er met voortvarendheid gewerkt aan de vorming van een bestuur voor de nieuwe Stichting De Nooterhof en alles wat daarmee samenhangt.
Om o.a. belangenverstrengeling te voorkomen heeft Margriet Meindertsma besloten om haar bestuurslidmaatschap van de Milieuraad op te zeggen. Hierdoor kan zij zich volledig concentreren op de ontwikkeling van de nieuwe Nooterhof.

De weergave in dit verslag van de uitgevoerde activiteiten is vanzelfsprekend beknot. In de bijgevoegde Nieuwsbrieven komt een uitvoeriger beeld van het werk van de SMZ in 2021. Wij hopen dat er door dit verslag én de nieuwbrieven een goed beeld geschetst wordt over de prestaties in 2021. Vanzelfsprekend wil het bestuur alle vrijwilligers, maar zeker ook onze beroepskracht hartelijk danken voor al hetgeen in 2021 verricht is. Zonder hen kan het beslist niet.

Hans de Graad. voorzitter

Prestaties:

De Stichting Milieuraad Zwolle heeft in 2021 de volgende prestaties geleverd:

1. Het adviseren van B&W, gemeenteraad en ambtenaren van de gemeente Zwolle zowel gevraagd als ongevraagd op het gemeentelijk natuur en milieu beleid.

   Met het Natuurplatform is er inbreng geleverd via bijeenkomsten en / of schriftelijk bij de projecten :
   - Omgevingsvisie, via onze thema- werkgroep- inbreng rond groei van de stad en natuurwaardenkaart in juni. Nadere verdiepende inbreng in augustus
   - IJsselcentraleterrein Harculo, reactie en nadere reactie op de plannen.
   - Nieuwe Veemarkt – zowel overleg en inbreng duurzaamheid milieu als groen. Bij dat laatste tevens gekoppeld aan een schouw door het gebied met betrokken ambtenaren
   - Woningbouwplannen Zwartewaterzone: diverse advisering met pleidooien voor alternatieven.
   - Vergroening bedrijventerreinen, zowel college en gemeenteraad gaven naar aanleiding van onze inbreng aan hiermee samen met ons verder aan de slag te willen. Begin 2022 komt het onderwerp terug in de gemeenteraad.
   - NME beleid / overleg met NME makelaarWe nemen samen met andere partners uit het Natuurplatform deel aan de adviseringsgroep rond NME in Zwolle (georgaiseerd door de NME makelaar). Deze groep kwam enkele keren digitaal bij elkaar, onder andere voor afstemming rond de nieuwe Zwolse NME visie.
   - Het maaibeleid, we denken mee in pilots voor gefaseerd maaien.
   - Er is inbreng geleverd aan de gemeenteraad, via een notitie, over vergroening gemeentelijk grondbeleid.
   - Meedenken over de invullen van de komende conferentie biodiversiteit. Deze is ivm corona uitgesteld tot 2022.

Verder was er tweemaal het halfjaarlijkse overleg met wethouders Dogger en Schuttenbelt over diverse ontwikkelingen rond groen en milieu. en regulier ambtelijk overleg Natuurplatform gemeente waarin diverse grote en kleine groene ontwikkelingen werden besproken.

2. Volgen en waar nodig reageren op vergunning verlening en de reacties hierop.

   We volgen standaard de algemene vergunningaanvragen in Zwolle. Deze gaven geen aanleding voor reacties.

   Via Natuurplatformpartner Zwolle Groenstrad zijn we betrokken bomenverordening en bij geplande bomenkap en herplant.

   We zijn gestart met onderzoek hoe aanbestedingen en vergunningsprocedures vergroend kunnen worden.

3. Het deelnemen aan bestaande en nieuwe klankbordgroepen.

   Via het Natuurplatform zijn we betrokken bij wijkversterkingsplannen Stadsdijken Zwolle en IJsseldijk Zwolle-Olst Vertegenwoordigers van Milieuraad en Natuurplatform namen deel aan overleggen over de bouwplannen Nieuwe Veemarkt, overleggen voor het project Weezenlanden Noord, en, orienterend, het Willemskwartier. We zijn in overleg met de projectorganisatie IJsselcentraleterrein Harculo, om mee te denken over de planvorming.

Gevolgde ontwikkelingen in de regio zoals bijv Regionale Energiestrategie, de regionale Omgevingsvisie gaven geen aanleiding tot reacties.

4. Deelnemen in "De Nooterhof" .Dit onder voorbehoud van de ontwikkelingen rond de toekomst van het park. De werkwijze vanaf 2019 was dat deze vernieuwde taak in dit park in een aparte overeenkomst vorm kreeg.

   Via aparte afspraken met de gemeente is het park onderhouden, beheerd, en opengesteld voor het publiek. Tevens is er divers nieuw educatiemateriaal ontwikkeld. In juni startte het activiteitenseizoen, we hebben de zomer door diverse kleine coronaproof educatieprojecten gepland. Het Nazomerfeest Nooterhof is gehoudenop 19 september. De Nacht van de Nacht op 30 oktober.

   Na besluitvorming (november) in de gemeenteraad over structurele subsidie is er hard gewerkt aan de oprichting van een nieuwe Stichting Nooterhof. Tevens de instelling van een Nooterhofnetwerk, binnen deze stichting, waarin we samen met IVN, KNNV , Zwolle Groenstad en Thales een structurele rol blijven spelen in de nieuwe opzet.

5. Non-profit organisaties adviseren met het opzetten van interne milieuzorg. Onder andere via onze coördinerende rol in het kernteam van de Groene Loper Zwolle.

   Op 12 januari hebben ruim 40 bewonersgroepen deelgenomen aan onze subsidieadvisering voor NL Doet, de groene projecten werden gespreid door de stad uitgevoerd , mei 2021

   Er was speciale aanbieding geregeld voor biologische fruitstruiken, zoals framboos, braam en bes. Initiatieven kunnen er voor kiezen deze fruitstruiken onderdeel te laten zijn van hun aanvraag. Normaal kunnen alleen organisaties meedoen aan NLdoet, maar via de Groene Loper Zwolle kunnen ook buurtinitiatieven zonder rechtsvorm een aanvraag voor financiën doen.

   Zaterdag 25 september was het Burendag. De Groene Loper Zwolle wilde bewoners stimuleren er een Groene Burendag van te maken. En dat lukte! Op woensdag 23 juni is aan 35 projecten ondersteuning geboden bij het indienen van een financiële aanvraag bij het Oranjefonds. Ook kon men bij deze actie biologische bloembollenpakketten bestellen tegen een erg scherpe prijs. Bloembollen die in het voorjaar voedsel bieden voor bijen en andere insecten en die de straten in het vroege voorjaar meteen wat fleur geven.

6. Door natuur- en landschapsonderhoud de landschapselementen in stand te houden, door het knotten en poten van wilgen en populieren, het snoeien van meidoornhagen en hoogstamfruitbomen bij particulieren.

   Vanwege de coronamaatregelen kon het knotseizoen begin 2021 niet doorgaan. Wel heeft de werkgroep VLO in kleine groepjes in die periode onderhoudswerk gedaan in de Nooterhof. Vanaf november is er wel weer enkele zater-

Jaaroverzicht activiteiten VLO 2021

Datum	***Plaats en eigenaar***	***Aantal mensen***	***Aantal uren***	***Aantal bomen***
02-01-2021	Tot 13 maart 2021 geannuleerd Covid19	-	-	-
13-03-2021	Nooterhof	31	124	30 wilg, 1600 m2 griend, ril en vlechtscherm
06-11-2021	Griend, Fabrieksweg (Windesheim)	60	180	Zie volgende week
13-11-2021	Idem	39	156	3600 m2 griend
20-11-2021	Kleine Veerweg 16, Rethmeier	35	140	Zie volgende week
27-11-2021	Idem	33	132	79 wilg/pop
04-12-2021	Kleine Veerweg 7, Te Avest	36	144	Zie volgende week
11-12-2021	Idem	36	144	Zie volgende week
18-12-2021	Idem en nummer 9, De Huppe en 14, Baars	29	116	Samen 84 wilg/pop
Totaal	**18 werkdagen**	**299** **Gem: 33**	**1163**	**217 wilgen & populieren** **0 nieuwe aanplant** **5200 m2 griend** **Ril en vlechtwerk**

dagen gewerkt. Er werd een groot stuk griend gesnoeid bij landgoed Windesheim, en op 2 adressen geknot aan de Kleine Veerweg.

7. Het voorzitten, voeren van het secretariaat, en deelnemen aan het Natuurplatform Zwolle.

   Het Natuurplatform heeft vanwege de de coronamaatregelen vooral digitaal vergaderd. In de vergaderingen veel aandacht voor Deltaplan Biodiversiteit, maaibeleid, en allerlei actuele groene ontwikkelingen. Zie (vooral) ook onder punt 1.

   Samen met andere organisaties binnen het Natuurplatform nemen we deel aan het gemeentelijke overleg Landbouw/ Natuur.

8. Onze werkgroep Milieuzorg verder uitbouwen in de richting van een Milieuplatform..
   We zijn in overleg met de gemeenten en het Waterschap WDO Delta over het gebruik van gif. Tevens met Volkstuinverenigingen en hoveniersbedrijven. Aanleiding is een landelijke uitspraak van de rechter die beperkingen rond gifgebruik ongedaan maakt. Ook het gebruik van verpachte gemeentegronden heeft onze aandacht.

   Inspraak (digitaal) over de plannen Nieuwe Veemarkt. Onderwerpen zijn Klimaatadaptieve wijk en Energie neutrale wijk. We hebben een document met eisen voor hiervoor ontwikkeld. Twee werkgroepleden zijn toegetreden tot de Vrienden van de Nieuwe Veemarkt.

   Energietransitie: we overlegden met politieke partijen en ambtenaren over de voortgang, en deden eigen research. Het leidde tot ons advies Perspectief uitstoot en duurzame energie in Zwolle. In november is deze breed omvattende analyse met aanbevelingen naar de gemeente gestuurd in eerder geformuleerde lijn(en)/ uitgangspunten. Dit heeft geleid tot uitnodiging voor gesprek met ambtelijke organisatie/ wethouder begin 2022. Na aanleiding van dit gesprek worden verdere acties bepaald. Tevens is er op uitnodiging van de gemeente een kennismakingsgesprek geweest over het thema Warmte binnen het programma Energietransitie. Daar is de lijn van de

Milieuraad ingebracht, ook de verdere betrokkenheid van de Milieuraad aan de orde gekomen. Het onderwerp Circulaire Economie is intern nader uitgewerkt, door een nieuwe vrijwilliger. Via overleg met de nieuwe contactambtenaar is inbreng geleverd voor de nieuwe visie van de gemeente. De Milieuraad gaat dit thema toevoegen aan de strategische thema's (zie 16).

We hebben deelgenomen aan overleg over vernieuwing van het digitaliseringsbeleid van de gemeente.

9. Samen met andere natuurorganisaties twee seizoendagen organiseren, waaraan brede publiciteit wordt gegeven richting Zwolse bevolking.

   Het Voorzomerfeest Nooterhof is in mei afgeblazen vanwege het coronavirus. Passend binnen de RIVM regels zijn er diverse zelfdoe- activiteiten ontwikkeld en gestart: leskist bodemdieren, Lentekriebels- natuurspeurtocht met Klara de Kikker (Update) , werkbladen rond de zonnewijzer en een bomenspeurtocht. Dit naast het al bestaande aanbod. Daarnaast werden er sinds eind juni weer diverse kleine activiteiten georganiseerd en gepland. Het Nazomerfeest is gehouden op 19 september, met als thema: Natuur Dichtbij Huis, 800 bezoekers deden er aan mee.

10. 3 a 4 keer per jaar een milieukrant uitbrengen voor aangesloten vrijwilligers en geïnteresseerden.

    De eerste nieuwsbrief Milieupraat van 2021 verscheen januari, de tweede in augustus, de derde in december. Daarnaast zijn er maandelijks nieuwsbrieven over de Nooterhof verschenen.

11. Behandelen van milieuvragen van Zwolse burgers en zo nodig doorverwijzen.

    Het afgelopen jaar zijn dit er + 45 geweest, oa over bouwplannen, insecten, tuin, energielabel, afval groene energie, groene daken, bomenkap , vernieling groen, en over verlichting.

    Het beantwoorden van - en doorverwijzen bij- vragen zien wij als een van onze publieke taken.

12. Verzorgen van publicaties, lezingen en rondleidingen, afhankelijk van actualiteit.

    Eens per maand verschijnt de column "Groenstrook" van de Milieuraad in de Peperbus, en sinds oktober de Swollenaer, 12 maal in 2021, met een breed scala aan thema's rond natuur/ milieu.

    In verband met het coronavirus vonden er alleen, beperkt, lezingen en cursussen plaats in ons gebouw in de periode september- november. We hopen dit weer op te starten in het nieuwe jaar.

13. Coördineren of zelf uitvoeren van projecten (denk aan "de nacht van de nacht").

    De Nacht van de Nacht werd gehouden op 30 oktober in de Nooterhof, en trok 400 bezoekers die de regen trotseerden. We maakten een update van onze eerdere analyse rond lichtvervuiling in Zwolle, in samenwerking met Natuur en Milieu Overijssel

14. Het ondersteunen van "Buurtenergie"projecten.

    We zijn vertegenwoordigd in het overleg rond energietransitie in Berkum. En in het overleg over geothermie.

15. Een milieu/natuur project starten voor de basisscholen in Zwolle.

    Het project Groene pannenkoeken in de Nooterhof over natuurlijke voeding en duurzaam consumeren is gehouden in september / oktober. Er deden rond de 500 kinderen mee, middenbouwgroepen.

16. De Milieuraad wil haar activiteiten en inspanningen voortdurend "bij de tijd" houden en zal daarom zo nodig buiten de hier geschetste prestaties nieuwe activiteiten, acties e.d. aan haar programma toevoegen, dan wel aanpassen aan de actuele situatie.

    Ons nieuwe meerjarenplan 2020-2025, wordt nu per onderdeel verder geïmplementeerd.

    De belangrijkste thema's in deze toekomstvisie:

    1-Biodiversiteit
    2-Zwolle duurzame groeistad
    3-Klimaatadaptatie
    4-Energie
    5-Landschap
    6-Mobiliteit
    7-Afval/ Circulaire economie
    8-Zwolle gifvrij.

17. Deelnemen aan diverse werkgroepen in het kader van de Klimaat Actieve Stad. (KAS).

    De Milieuraad heeft zich als medeondertekenaar aangesloten bij de Climate Campus. We maken, als volgend lid, deel uit van het Team Klimaatactief.

Milieuraad Zwolle

Milieupraat

26e jaargang
Nummer 1

1

Januari 2021

Er weer flink tegenaan in 2021

Tekst: Hans de Graad, voorzitter Milieuraad en NatuurPlatformZwolle

Omdat de nieuwjaarsbijeenkomst in coronatijd niet mogelijk is, dit jaar een gedrukte 'startboodschap'.

Op radio en TV hebben we al vaak gehoord: "Wat een bijzonder jaar hebben we achter de rug". Voor de Milieuraad, en de in het NatuurPlatformZwolle (NPZ) verenigde organisaties was dat niet anders.Veel van onze activiteiten konden niet – of in een zeer aangepaste vorm – doorgaan. Tóch hebben ook wij kunnen zien, dat er verschillende creatieve ideeën zijn boven komen drijven, waardoor er best veel mogelijk was..

Colofon
Hans de Graad
Loes la Faille
Carin van de Ploeg
Sybald Noordam
Peter van Dam
Margriet Meindertsma
Els Cuijpers
Henk Mellema
Michiel van Harten

Opmaak
Marcel Lieverdink

Wanneer toezending van de Milieupraat, niet langer op prijs wordt gesteld, kunt u dit melden bij ons secretariaat. Uw naam/adres/ en/of e-mailgegevens zullen vervolgens direct uit onze administratie verwijderd worden.

Bezoekadres
Campherbeeklaan 82 A
8024 BZ Zwolle

Telefoon
038 - 33 77 342

Internet links
info@milieuraadzwolle.nl
www.milieuraadzwolle.nl
www.nooterhof.nl

Nooterhof: jaar van de waarheid
Zó hebben we in 2020 er met de vele vrijwilligers er weer voor kunnen zorgen, dat de Nooterhof een groot deel van de tijd wél toegankelijk was. Sinds 2019 heeft de Milieuraad op interim basis de verantwoordelijkheid voor de openstelling van dit voor Zwolle belangrijke ecologisch beheerde park op zich genomen. Natuurlijk om dit park ook voor de toekomst voor onze mooie stad te kunnen behouden.
In 2020 is er achter de schermen hard gewerkt aan een structurele oplossing voor de Nooterhof. Hiermee zijn we nog niet klaar, in feite moet 2021 "het jaar van de waarheid" worden. Laten wij hopen met een weloverwogen positieve beslissing van de gemeente, die daar over gaat.

Educatie
Eveneens is er achter de schermen door uiteenlopende organisaties verder gewerkt aan de – zo mogelijk uitgebreidere – natuur- en milieu (en eigenlijk ook breder gezegd duurzaamheids-)educatie. De educatie en het hopelijk daaruit voortvloeiende besef van de grote en onmisbare waarde van het op verantwoorde wijze omgaan met onze biodiversiteit, ons milieu, het water e.d. was in feite altijd al, maar nu toch des te meer van belang voor onze gehele planeet. Wij moeten in Zwolle en omgeving daarom zeker niet na laten om óns steentje daaraan bij te dragen. Daarbij rekenen wij natuurlijk op onze vrijwilligers en alle bevriende organisaties! De plannen voor deze educatie passen trouwens naadloos in die van de Nooterhof.

Gelukkig is er bij meerdere politieke partijen een groeiend besef, dat er op het gebied van klimaatmaatregelen, bevordering, bescherming en herstel van biodiversiteit veel moet gebeuren.
Positief is dan ook, dat Zwolle zich als een van de eerste gemeentes heeft aangesloten bij het "Deltaplan Biodiversiteit". Daarbij vinden wij het positief, dat het inzicht groeit, dat er serieus gekeken moet worden naar een veel natuurvriendelijker manier van maaien van bermen en andere openbare ruimten. De ROVA is begonnen met een pilot hiervoor, die mede vanuit het NPZ gemonitord wordt. Belangrijk onder andere voor de foeragering en de bescherming van onze (wilde) bijen, andere insecten, vogels.

Vervolg op pag 2

Vervolg van pagina 1

Meedenken
Tegenover deze positieve zaken zijn er ook zorgen. Enkele wetten, waaronder de Wet op de Ruimtelijke Ordening, worden vervangen door de Omgevingswet. Vanwege die wet moet de Gemeente een "Omgevingsvisie" en uiteindelijk een "Omgevingsplan" voor de komende jaren opstellen. In de afgelopen zomer is de concept -Omgevingsvisie gepresenteerd. Helaas maakte deze visie ons – als groene en milieu organisaties – bepaald niet blij, omdat er een erg grote groei van de stad wordt nagestreefd. Een te grote groei van de stad kan niet andere dan negatieve gevolgen hebben voor onze biodiversiteit en het leefklimaat in de stad.

Er is dan ook een gezamenlijke werkgroep aan de slag geweest met het indienen van een "zienswijze"; dit is een soort bezwaarschrift. Ook in 2021 zullen wij de gemeentelijke plannen op dit gebied met argusogen volgen. Vanzelfsprekend beseffen onze organisaties ook wel, dat een bescheiden en goed doordachte groei van de stad onafwendbaar is om de woningnood e.d. het hoofd te kunnen bieden. Dáár willen we dan ook zeker wel over mee denken. Hetgeen in 2021 zeker zal gebeuren! Dat meedenken doen wij ook via onze actieve werkgroep Milieuzorg. Over ontwikkelingen zoals de energietransitie, mobiliteit, klimaatadaptatie en afval.

VLO
Onze al decennia lang actieve werkgroep VLO (Vrijwillig Landschaps Onderhoud-

kortweg de Knotploeg) kan in deze coronaperiode helaas veel minder doen. We hopen echter, dat in de winter van 2021 naar 2022 er weer met grote voortvarendheid aan de slag gegaan kan worden en dat de ontstane achterstand weer wordt ingelopen.

Onmisbaar
Door de corona-beperkingen kunnen wij dit jaar onze jaarlijks nieuwjaars- en inspiratie bijeenkomst op de laatste zaterdag van januari niet houden. Daarom wensen wij al onze vrijwilligers en relaties een goed en gezond(er), maar ook natuur- en milieu vriendelijker 2021 toe!

Tegelijkertijd stellen wij ook weer de vraag: *Willen jullie allemaal je steentje bijdragen aan het uitdragen en de naleving van de natuur-, milieu- en overige klimaat- en duurzaamheidsdoelstellingen? Want ……ook jullie bijdrage is daarbij onmisbaar!*

Zwolle Duurzame Groeistad?

In de Zwolse Omgevingsvisie staat dat Zwolle kan doorgroeien tot 180.000 inwoners. Het Natuurplatform/ de Milieuraad (NPZ/ MR) vinden deze extreme groeiambitie voor inwoners en natuur onwenselijk. Via een notitie onderbouwt het NPZ dat de berekeningen van de gemeente niet kloppen. We pleiten voor scenario's met verschillende prognoses die rekening houden met de uitvoeringsconsequenties.

Voor de Zwolse leefomgeving, inclusief de kwaliteit van natuur en milieu, zijn ambities rond groeicijfers zeer bepalend. Om die reden heeft het voor ons absolute prioriteit om hier nader op in te gaan via een advies (*). Dat doen wij met bijgaande notitie 'Zwolle Duurzame Groeistad?' Samengevat:

- Concluderen wij dat groei van de gebouwde omgeving in Zwolle ook in de toekomst zal en moet plaatsvinden.
- De omvang van de groei van de stad is echter geen onontkoombaar gegeven, maar een beïnvloedbare beleidskeuze.
- De groei van Zwolle was de afgelopen 50 jaren gekoppeld aan een gemiddelde oplevering van ongeveer 650 woningen per jaar en groei van ongeveer 1100 inwoners per jaar.
- Wij adviseren daarom om de omgevingsvisie te herschrijven naar 3 groeiscenario's van 600,700 en 800 woningen per jaar tot het jaar 2050.
- Onafhankelijk onderzoek en het betrekken van de samenleving vooraf en niet achteraf is noodzakelijk voor het bepalen van gedragen verantwoorde keuzes.
- We willen dat een actuele milieuvisie voor het buitengebied wordt toegevoegd aan de plannen.
- Betaalbaar wonen is nu niet voor iedereen mogelijk. Deze groeiende ongelijkheid willen we tegengaan door plannen te toetsen op toegankelijkheid. .
- Wij verwachten dat de conclusies en aanbevelingen uit het MER rapport d.d. 3-11-2020 versneld tot nader onderzoek leiden voor de periode tot 2030, waar wij op kunnen reageren voordat tot besluitvorming wordt overgegaan.

De notitie is te lezen op de website van de Milieuraad.
(*) In de vorige Milieupraat was aandacht voor eerdere inbreng bij de omgevingsvisie.

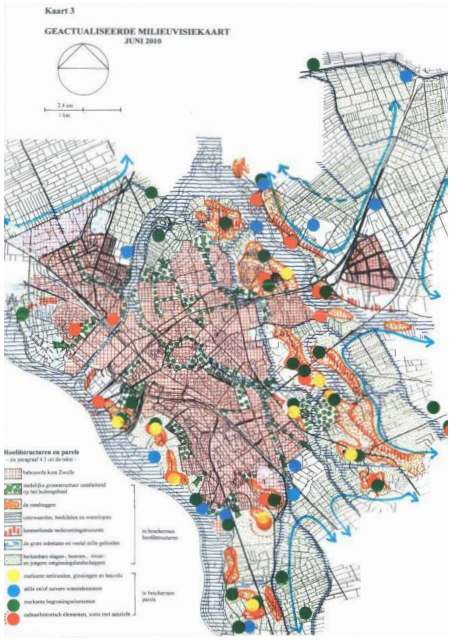

Kaart uit de eerdere Milieuvisie Buitengebied, gemaakt door de Milieuraad in 2002.

Bodemdieren ontdekken in de Nooterhof

Hoe leeft een mol? Wat zie en vind je bij de aarden hopen op het grasveld? Zijn er regenwormen? En hoe en waarom reageren ze op gestamp? Welke bodemdiertjes kun jij nog meer vinden? Met behulp van onze nieuwe leskist bodemdieren, met o.a. diverse werkbladen, leer je van alles over deze verstopte wezens. Op een winterzondag kun je zelf aan de slag. Buiten in het park. En bij -of in- het Earthship, om de opdrachten af te maken. Er zijn opdrachten voor kinderen van ongeveer 5- 8 jaar, en van 9-12 jaar. Met eigen volwassen ouder/ begeleider. De leskist is gemaakt in samenwerking met IVN Zwolle.
Vanwege de RIVM richtlijnen 1 gezin/groep-je tegelijk. Aanmelding en uitleg vooraf via info@milieuraadzwolle.nl .

Winter in de Nooterhof

De Nooterhof is in wintertijd op zondagen open van 13.00- 17.00u. We hanteren daarbij in overleg met de gemeente de regels rond het coronavirus. Intussen gaat het parkonderhoud door. Ook studenten van het Zone. college helpen daarbij.

Foto's: Els Cuijpers

Reparatie zonnewijzer

Uitgebloeide klimop
Foto's: Els Cuijpers

Korstmossen op hekwerk
Foto: Els Cuijpers

Jaarlijks tijdens Nationale Vrijwilligersdag in december worden vrijwilligers in het zonnetje gezet. De fractie van de PvdA Zwolle ging 6 december tijdens de zondagopenstelling op bezoek om alle vrijwilligers van de Nooterhof te bedanken voor hun inzet en werk.

In memoriam: Math Otten

Tekst: Hans de Graad, Michiel van Harten

In oktober 2020 overleed Math Otten. Vanaf 1997 is hij met veel enthousiasme en een tomeloze inzet actief geweest binnen de Milieuraad. Math heeft heel erg veel voor de natuur en het milieu in Zwolle gedaan. Een flink aantal jaren was Math secretaris van ons bestuur, waarbij de organisatie in praktische, bestuurlijke, en technische zin altijd op hem kon rekenen. Math was niet van het eindeloos discussiëren, ook politieke spelletjes ergerden hem. Math was vooral gericht op de praktijk, en daarom zocht hij praktische oplossingen. Hij sprak net zo gemakkelijk met ambtenaren als met de verantwoordelijke wethouders. Hij was ook bereid om beheerderstaken uit te voeren van ons toenmalige onderkomen de Kruidwisch op de Wethouder Nooterhof. Wanneer daar weer eens een keer was ingebroken of als er vernielingen op het park hadden plaatsgevonden, trok hij er zo nodig ook 's nachts op uit om zaken te regelen of veilig te stellen. Maar naast hard werken, kon hij natuurlijk zijn Limburgse afkomst niet verloochenen en was hij ook altijd in voor gezelligheid, bijvoorbeeld na afloop van vrijwilligersbijeenkomsten. Naast zijn werk als secretaris was hij ook jarenlang – tot afgelopen augustus – de coördinator van onze werkgroep Milieuzorg. Hij stimuleerde met veel inzet het uitbrengen van adviezen, bezwaarschriften, visie-documenten en meer op tal van beleidsvelden van het "grijze" milieu. Onder zijn leiding heeft de Milieuraad bijvoorbeeld al lang geleden een nota uitgebracht om het gebruik van alternatieve energie te stimuleren, dit alles inclusief berekeningen van de benodigde capaciteit daarvoor. Geruime tijd heeft de gemeente voor haar beleid van deze basis-nota gebruik gemaakt.

Nog wat voorbeelden waar Math het gemeentelijk beleid heeft proberen – en soms lukte dat ook aardig – te beïnvloeden. Het afvalstoffenbeleid, voor het scheiden van afvalstromen. De visie op mobiliteit, waaronder ook het openbaar vervoer. Het stimuleren van fietsverkeer en goede voorzieningen daarvoor. Adviezen op het gebied van geluidshinder en luchtkwaliteit.

Bij het afscheid bedankten we Math voor alles wat hij voor de natuur en het milieu in Zwolle gedaan heeft. En voor de vriendschap en gezelligheid.

Zwols Groen nieuws

november – januari

Holtenbroek: Geen woningen aan het Zwarte Water
Inwoners van de wijk Holtenbroek hebben het raadsdebat over de groei van Zwolle aangegrepen om een noodkreet te slaken over woningbouw aan het Zwarte Water. Ontwikkelaar Bemog wil pal aan het Zwarte Water pakweg driehonderd woningen bouwen. Appartementencomplexen van vijftien of zestien verdiepingen (op de plek van jachthaven de Hanze) en tien tot twaalf lagen hoog (bij jachtwerf Dijkzicht). Bewoners maken zich zorgen over het feit dat door de plannen de biodiversiteit in de wijk onder druk komt te staan. Mogelijk wordt in 2022 begonnen met de bouw. Zie ook: www.groenholtenbroek.nl met informatie over bewonersinitiatieven.

Zwolse plantenasiel heropent
Op 18 september heropende het plantenasiel. Plantenasiel Zwolle gelooft dat iedere plant een waardevol leven verdient. Adres: Zerboltstraat 63, 8022 RW Zwolle open woensdag & vrijdag 14:00 tot 16:00. (Tijdens de lockdown is het plantenasiel niet geopend.) .Vrijwel alles is er gratis: planten én potten. Alleen voor een stekje dien je een euro achter te laten om de kosten voor potgrond te dekken.

Vrijwilligers verzamelen afval langs de IJssel
Een groep van 35 vrijwilligers heeft de oevers van vier natuurterreinen langs de IJssel bij Zwolle schoongemaakt. Het ging om gebieden die normaal gesproken afgesloten zijn voor publiek: drie natuurreservaten van Staatsbosbeheer en het Engie-terrein van de voormalige energiecentrale Harculo. De opruimactie langs de IJsseloevers was georganiseerd door A Rocha Zwolle.

Serafina en Meike uit Zwolle kopen (haast) geen nieuwe kleding meer
Serafina van Damme (11) en Meike de Vries (13) uit Zwolle willen vooral door hun kleedgedrag anderen overtuigen. De kledingindustrie is een megamilieuvervuiler, weten de tieners van Fashion Rebels. Daarom willen zij met behulp van oude denimkleding ook anderen aan het denken zetten. De tieners meldden zich aan voor de workshop Fashion Rebels van de Zwolse Map Renes, beter bekend als Groenkapje. Deze duurzame ontwerpster maakt onder meer tassen en riempjes van zalmhuid.

Eiken bij de Klooienberg blijven staan
De zeven zomereiken bij wijkboerderij De Klooienberg in Holtenbroek blijven staan. Eerder leek het erop dat ze zouden sneuvelen bij de komende dijkverhoging van de stadsdijken, maar het waterschap heeft de wens van de buurt om de bomen te sparen, toch ingewilligd.

Op weg naar aardgasvrij Zwolle
In 2050 moet Zwolle aardgasvrij zijn. Dus zoekt de stad naar de beste alternatieven om huizen te verwarmen. Toch zal er voor de meeste Zwollenaren de komende jaren nog weinig veranderen. Het stadsbestuur formuleert een voorlopig antwoord in de 'Transitievisie Warmte'. De focus blijft voorlopig liggen op Holtenbroek, Aa-landen en Berkum. Die drie wijken moeten rond 2025 grotendeels de omslag naar gasloos gemaakt hebben. Op weg naar aardgasvrij Zwolle is het devies voorlopig: isoleren en even afwachten.

Neem burgers serieus rond groei van Zwolle
Het is de Zwolse wijkverenigingen menens. In een schrijven aan de 'lokale machthebbers' maken ze duidelijk dat hun achterban zich overvallen voelt door de gemeentelijke plannen voor de groei van Zwolle. Het signaal vanuit de vertegenwoordigers van stadswijken liegt er niet om. Kern van de boodschap is dat inwoners aan de zijlijn staan bij de groeiambities van de gemeente Zwolle.

E-laadvoorzieningen op het Zwolse busstation
Wethouder Ed Anker heeft het nieuwe laadstation voor de bussen symbolisch voorzien van een groen dak. Daarmee zijn de werkzaamheden afgerond en het laadstation klaar voor gebruik.

Superzeldzame paddenstoel gespot in Zwolle
Ecoloog Melchior van Tweel spotte vlak bij de binnenstad de roestvlekkencantharel, een zeer zeldzame paddenstoelensoort. In Nederland werd deze paddenstoel voor het laatst gezien in Limburg in 2004. De paddenstoelen die hij meenam om te determineren laat hij drogen, zodat ze later een plekje kunnen innemen in het nationaal herbarium in Leiden.

Primeur: stroom uit de IJssel
Een unieke proef op de IJssel in Zwolle. Gedurende een jaar zal een speciale installatie energie het schoepenrad moet gaan draaien dankzij het water. In dit geval dankzij de oppervlakte stroming. Door het ronddraaien te koppelen aan een verzet, moet het passerende water stroom gaan opwekken. Over vijf jaar hoopt De Bruijn tientallen constructies in de Nederlandse wateren te hebben liggen. van de toekomstige constructies moet opwekken via de stroming van de rivier. Het idee is net zo simpel als een waterrad: de opbrengst gelijkstaan aan het verbruik van zo'n tien tot vijftien huishoudens.

Libelwalhalla Overijssel
Volgens ecoloog Evert Ruiter uit Zwolle is Overijssel een Libelwalhalla. Evert Ruiter maakt samen met andere vrijwilligers deel uit van een libellenwerkgroep in Overijssel. In Overijssel heeft op Limburg na de grootste libellendiversiteit van Nederland. In Overijssel zijn zelfs twee soorten die nergens anders in Nederland voorkomen. Zelfs in de ons omringende landen zijn ze zeldzaam. Het gaat om de donkere waterjuffer en de dwergjuffer. De laatste is zo klein als een speld en was sinds de jaren 50 in Nederland uitgestorven. Libellen zijn keurmeesters van de waterkwaliteit. Het boek Libellen in Overijssel is voor 34,95 euro te bestellen via knnvuitgeverij.nl

Kwaliteit van afval moet omhoog
Als het aan de Rova directeur Roger Beuting ligt moet de kwaliteit van het afval omhoog. Het is de bedoeling dat steeds meer bedrijven verpakkingen gaan maken van gerecyclede materialen. Ook zou er circulair geproduceerd kunnen worden met herbruikbare materialen in plaats van de product-economie.

Eerste groene bushokje in Zwolle
De vele bushokjes in Zwolle zouden kunnen worden gebruikt om meer groen en betere afwatering te realiseren. Studenten en bedrijven gaan één van die bushokjes ombouwen tot 'groene blikvanger'. Het vergroenen van bushokjes kan een bijdrage leveren aan de klimaatadaptatie van Zwolle. Een groene omgeving is goed voor mens en dier. De aanjager van het initiatief is Xplosief. De Gemeente Zwolle, JCDeceaus, Zone.College, Thorbecke VMBO, het Deltion College en Windesheim/Greenlab werken samen bij de realisatie van dit project.

Meer ambitie nodig in Afvalbeleid Zwolle

Tekst: Sybald Noordam

Het Gemeentelijk Grondstoffenplan 2017-2020 (GGP) geeft als doelstelling 100 kg restafval per persoon in 2020. In 2019 bleek dat er 177 kilo restafval per inwoner is ingezameld, een daling van (slechts) circa 79 kilo restafval in 10 jaar. De gemeente loopt dus achter. Om de ambitie om Zwolle restafvalvrij te maken in 2050 te bereiken zijn meer acties nodig dan de gemeente nu onderneemt, aldus de Milieuraad in een reactie.

Samengevat vindt de Milieuraad:

- Maak plannen hoe richting 2050 een economie zonder afval inderdaad bereikt wordt. Kom met een Grondstoffenplan 2022-2025 met nieuwe ideeën en werkwijzen;
- Leer van andere gemeenten. Nergens is het afvalbeleid perfect, maar er zijn wel verschillen in resultaten.

Voorbeeld van verschillen tussen gemeenten

De gemeente wil afval terugdringen via een financieel beloningssysteem, 'Zwols Belonen'. Minder afval is minder heffing. Het is twijfelachtig of je daarmee op veel minder restafval komt. Daarom is er op korte termijn een plan B nodig. Mochten de resultaten van Zwols belonen achterblijven, dan gaat geen tijd verloren om dan pas plannen te bedenken.

- Het volledig gescheiden inzamelen van afval is nog niet voor alle wijken gerealiseerd. Dit alsnog regelen heeft allereerst prioriteit.
- Adequaat handhavend optreden tegen brijplaatsingen en dumping;
- Leer van andere gemeenten. Nergens is het afvalbeleid perfect, maar er zijn wel verschillen in resultaten.
- Verwerk dwarsverbanden met thema's als klimaatadaptatie en groenbeleid in je afvalbeleid, Bijvoorbeeld als mensen hun tuin willen vergroenen moet het afvoeren van tuintegels eenvoudig mogelijk zijn.
- Blijf inzetten op beïnvloeding van het landelijk beleid;
- Communicatie met de inwoners intensiveren, dit is waarschijnlijk een van de sleutels tot gewenst resultaat.
- De gemeente werkt hard aan de te bereiken doelen. Maar het moet en kan nog beter om de doelen voor 2050 daadwerkelijk te bereiken.

De volledige inbreng kun je lezen op de website van de Milieuraad.

Vintage kleding is de mode

Tekst en foto: Loes la Faille

Ooit was het dragen van tweedehands kleding een teken van armoede. Dat is inmiddels een achterhaald feit. Al in de hippietijd, werd het bon ton om eerder gebruikte kleding te dragen. Dit fenomeen is nooit helemaal weggeweest. Voor de huidige tieners en twintigers is het dragen van gebruikte kleding een manier om zich af te zetten tegen de mainstreammode. De modehuizen houden nauwlettend in de gaten wat de jongeren zoal dragen en laten zich vervolgens door hen inspireren.

Voor het milieu is het een goede zaak om gebruikte kleding te kopen. Volgens klimaatdeskundigen is de kledingindustrie één van de meest vervuilende die er is. Hoe komt dit? Voor de productie van kleding zijn veel grondstoffen nodig. Bijvoorbeeld katoen die verbouwd wordt en geplukt moet worden. Voor wol worden schapen geschoren en voor fleece worden PET-flessen gerecycled. Bij de productie komen broeikasgassen zoals CO_2, methaan of lachgas vrij. Deze gassen dragen bij aan de opwarming van de aarde.

Wist je dat bepaalde kledingstoffen zoals viscose en lyocell van cellulose worden gemaakt? Cellulose zit in planten en bomen. Om er draagbare stof van te maken wordt hout gekookt in chemicaliën. Van de pulp worden vezels en garens gemaakt om de stoffen te kunnen weven. Daarvoor is hout, heel veel hout nodig. Jaarlijks naar schatting 120 miljoen bomen. Toch een flink aantal van de geschatte 3,5 tot 7 biljoen bomen die jaarlijks wereldwijd gekapt worden. Een deel van de bomen komt uit regenwouden in Indonesië, het Amazonegebied en de Canadese bossen.

Gebruikte kleding kopen is ook leuk. Het is een sport om unieke stukken voor je garderobe op de kop te tikken. Zie het als een uitdaging om kringloopwinkels en rommelmarkten af te gaan voor een origineel kledingstuk. Met het kopen van gebruikte kleding bespaar je veel geld. Waarom zou je vijftig euro aan een nieuwe broek uitgeven als je bij de kringloop eentje voor vijf euro kan kopen?

Je creativiteit wordt geprikkeld. Hoe kan je kleding stijlvol dragen? Doe een riem om je middel, leg een knoop in je oversized T-shirt of knip een spijkerbroek af om er shorts van te maken. Draag er een sjaal bij.

Als je kleding toch wat tegenvalt breng je het weer terug naar de kringloopwinkel. Je hoeft dan geen schuldgevoel te hebben vanwege een weinig gedragen dure aankoop, En last but not least: het kopen van gebruikte kleding levert een goed gevoel op omdat je bijdraagt aan een duurzamere wereld.

In Zwolle zijn veel adressen waar je terecht kunt voor gebruikte kleding. Op de site van de Milieuraad staat een handige digitale gids 'Ecoshoppen in Zwolle'. In deze gids vind je duurzame adressen en informatie. De gids dateert van januari 2019. Er wordt aan een nieuwe versie gewerkt. Om zo up-to-date mogelijk te zijn wordt iedereen uitgenodigd voor het geven van suggesties, tips en informatie over nieuwe initiatieven. Dit kan via info@milieuraadzwolle.nl. Op verzoek wordt een digitale versie toegestuurd.

Minder vlees?

Tekst en foto: Loes la Faille

Uit onderzoek, waarvan de resultaten in oktober bekend werden, bleek dat de vleesconsumptie in Nederland weer is gestegen. Dit is een zorgelijke ontwikkeling. Minder vlees eten komt het klimaat ten goede, helpt mee aan stikstofreductie, vermindert ontbossing. En niet in de laatste plaats is minder vlees eten goed voor de dieren zelf en onze eigen gezondheid.

Verder stemde het Europese Parlement in oktober over een wetsvoorstel om 'vleesnamen' voor plantaardige alternatieven voor vlees te verbieden. Dit voorstel heeft het niet gehaald. De namen hoeven niet gewijzigd te worden.

Tussen 2009 en 2016 was er een daling van de vleesconsumptie. Vanaf 2017 stijgt deze weer. Deze stijging zou je niet verwachten. Steeds meer consumenten kiezen voor een vegetarisch of zelfs veganistisch eetpatroon. Veel mensen schrappen een of meerdere dagen per week vlees uit hun menu. Waar komt die stijging dan vandaan? Er blijkt meer kip gegeten te worden. Buitenshuis wordt er verhoudingsgewijs ook veel meer vlees gegeten in restaurants en fastfoodketens.

Waarom is minder of geen vlees eten zo moeilijk? Vlees eten is nog steeds de norm. Als je geen vlees meer eet moet je dat vaak uitleggen. Daarvoor is het nodig sterk in je schoenen staan. In dit verband spreekt de psychologie ook wel van het 'red sneaker effect'. Dit is totaal anders handelen dan wat de norm aangeeft. Bijvoorbeeld door in plaats van in een maatpak, in een slobbertrui en rode sneakers een vergadering bij te wonen. Hier is best lef voor nodig.

Vlees is vaak (te) goedkoop. Supermarkten blijven klanten trekken door te stunten met kiloknallers. Het gaat dan vaak om vlees zonder dierenwelzijnskeurmerk. Deze acties drijven de verkoop van vlees op.

Vlees is voor veel mensen gewoon lekker. Vleesvervangers proberen de smaak van vlees te imiteren. Dit lukt vaak niet. Er zijn inmiddels legio smakelijke vleesvervangers te koop in de supermarkt. Accepteer dat ze niet echt naar vlees smaken.

Hoe kun je het aanpakken om minder vlees te gaan eten? Begin met een dag in de week geen vlees te eten. Een nieuw voedingspatroon aanleren is moeilijk, doe het in je eigen tempo. Hoeveel vlees eet je bij de lunch? Varieer eens met humus, groentespreads of een ei. Focus op groenten, granen en peulvruchten. Er zijn zo veel soorten te koop. Daag jezelf eens uit. De Nederlandse keuken bestaat vaak uit vlees, aardappelen en groenten. Varieer eens met een buitenlandse keuken. In de Indiase, Thaise, Vietnamese of Libanese keuken is vegetarisch eten echt onderdeel van de cultuur. Als je een week geen vlees zou eten bespaar je maar liefst 7 maanden douchewater, 111 kilometer autorijden, een blije kip of 7 maanden werk voor een boom.

Als je toch vlees wilt eten, koop dan biologisch vlees. In de biologische veehouderij krijgen de dieren geen hormonen of antibiotica. Ze hebben ook meer leefruimte.

Uit het onderzoek blijkt dat in restaurants vaak meer vlees gegeten wordt. Bij deze zou ik de Zwolse restauranthouders willen vragen meer vegetarische menu's op de kaart te zetten.

Eet smakelijk.

Recensie "Hoe je thuis de wereld kunt redden, één ding tegelijk"

Tekst: Carin van de Ploeg

Duurzame huis-tuin-en-keuken oplossingen. Milieuwetenschapper Tara Shine verzamelde ruim 100 voorbeelden van veranderingen die je kunt doorvoeren in je eigen bestaan om zo het milieu minder te belasten.

Het boek heeft 258 pagina's van FSC gecertificeerd papier en de inkt waarmee het gedrukt is, is op plantaardige basis.
De inhoudsopgave is verdeeld in 9 hoofdstukken: de keuken, de bijkeuken, de woonkamer, de slaapkamer, de badkamer, tuin en garage, werk en school, vrije tijd en feesten en partijen. In ieder hoofdstuk belicht de schrijfster een aantal onderwerpen, waarbij ze de ontstaansgeschiedenis beschrijft, de gevolgen voor het milieu en de alternatieven, zoals het theezakje. Pleisters, glitter, lijm, stickers, batterijen, schoonmaakmiddelen, vuilniszakken, waterflesjes, kranten, speelgoed, luiers, hondenpoepzakje, je kunt het niet in of om je huis vinden of Tara Shine belicht het. Tot aan je kerstboom aan toe. Er staan handige weetjes , tips en recepten in het boek. Heel vaak benoemt ze ook de CO_2-uitstoot bij productie of gebruik. Iets waar de gemiddelde burger zich niet écht vaak mee bezig zal houden, voor de rest is het een prima overzicht van hoe je in je eigen omgeving de wereld een beetje mooier en duurzamer kunt maken.

Achter in het boek staan 10 dingen voor een groener leven, een verklarende woordenlijst en een lijst met aanbevolen literatuur.
Auteur: Tara Shine, Kosmos Uitgevers, www.kosmosuitgevers.nl, ISBN 978-9021575520, € 22,50.

Recensie “Wat bomen ons vertellen”

Tekst en foto: Carin van de Ploeg

Als je wilt weten hoe oud een boom is, moet je zijn jaarringen tellen. In de wetenschap heet dit dendrochronologie. Het levert de mensheid een niet te onderschatten bijdrage aan ons begrip van de klimaatgeschiedenis van de aarde, de invloed ervan op de menselijke beschavingen in de afgelopen tweeduizend jaar en de complexe interactie tussen mens en natuur op.

Wat onderzoek aan bomen inhoudt, weet Valerie Trouet als geen ander aan ons te vertellen. Dit doet zij aan de hand van haar eigen carrière van student tot topwetenschapper in de dendroklimatologie. Een carrière die de afgelopen 20 jaar beslaat. Ze neemt ons mee naar alle plekken op de wereld waar ze onderzoek heeft gedaan aan bomen. Ze vertelt hoe het onderzoek in zijn werk gaat, wat er allemaal bij komt kijken, hoe ze zich - als enige vrouw soms - in de wetenschappelijke wereld een plek verovert door haar volharding en inzet.
Haar passie is haar drijfveer. De rode draad in dit boek is de geschiedenis van houtgebruik en ontbossing, waardoor dendrochronologen in de gelegenheid waren (en zijn) om het verleden van de mensheid en de aarde te bestuderen en zo ook een bijdrage te kunnen leveren aan de leefbaarheid van onze planeet in de toekomst. Zij doet dit niet alleen, maar altijd samen met anderen. Hoewel het boek op sommige plekken écht technisch wordt, is het vooral een mooi, omvangrijk en goed leesbaar verslag van een vrouw die zich met hart en ziel inzet voor deze wetenschap en haar een gezicht geeft. Het boek is 296 pagina’s dik, bevat naast een lijst met boomsoorten, aanbevolen lectuur en een playlist (muziek speelt een belangrijke rol in het leven van Valerie Trouet), een verklarende woordenlijst en bibliografie.
Op de kaftflappen zijn visueel ‘een wereld van bomen en verhalen’ en ‘geschiedenis in hout’ weergegeven, die de teksten en verhalen aanvullen en verduidelijken.
Een terechte winnaar van de Jan Wolkersprijs 2020.

Auteur: Valerie Trouet, Uitgeverij Lannoo, www.lannoo.com, ISBN 978-401466752, € 22,99

Recensie “Smyle Brush Mints”

Tekst en foto: Carin van de Ploeg

Tandenpoetsen: we doen het iedere dag en hoeveel tubes gaan er in een jaar wel niet doorheen? Al dat plastic in het milieu, dat niet recyclebaar is.

Dát moet anders kunnen, dachten Almar, Dennis en Roger, de bedenkers van Smyle Brush Mints. Ze ontwikkelden de Brush Mints: witte tabletjes waarmee je je tanden poetst. Vrij van kleurstoffen en schadelijke chemicaliën. Verpakt zonder plastic.

Als je de Brush Mints bestelt op de site, krijg je ze geleverd in een mooi stevig brievenbuspakketje. De starterkit bestaat uit voldoende Brush Mints om 2 maanden lang 2 keer per dag je tanden te poetsen en een plat glazen flesje om de Brush Mints in te bewaren en mee te nemen.

Dan het poetsen. Anders dan bij gewone tandpasta dien je de Brush Mint tussen je tanden te vermalen en poets je met een natgemaakte tandenborstel. Het is even wennen, omdat je in het begin nog brokjes Brush Mint voelt, terwijl je je tanden gaat poetsen, maar na een korte tijd merk je dat het ook schuimt, al is dat minder dan bij traditionele tandpasta’s. Dat is heel prettig. Zelf ben ik nooit zo gecharmeerd van ‘een mond vol schuim’.

Na het poetsen spuug je de resten schuim uit en blijft er een fris mondgevoel over.
Ik had geen behoefte om mijn mond met water na te spoelen, wat ook beter is voor de werking van de fluoride en mijn tanden en tandvlees voelden daarna de hele dag glad en schoon.

Hoewel de prijs hoger is dan een gemiddelde tube tandpasta is de Brush Mint zeker een duurzaam en prettig product. De Brush Mints zijn in verschillende pakketjes leverbaar en in twee varianten : met en zonder fluoride. Op de site kun je zien welke ingrediënten (o.a. Eucalyptus en Aloe Vera) er in de Brush Mints zitten en wat ze doen. www.wesmyle.nl, € 17,99 voor een starterkit met Brush Mints (2 per dag) voor 2 maanden en een glazen meeneemflesje. Als je op de site de kortingscode ”Milieupraat15” invult, krijg je 15% korting op je eerste bestelling.

Natuurwaarneming

Bladkoninkje

Foto's/observaties: Peter van Dam

Zwolle kent vogelaars die elkaar voortdurend op de hoogte houden wat betreft de bijzondere soorten vogels, die met grote regelmaat worden gezien. Zo ook in december. Vlakbij het Zone.college werd een bladkoninkje gespot. En tegelijkertijd een Siberische tjiftjaf. Beide vogels zijn verwant aan de fitis en de tjiftjaf, waar nu alweer naar wordt uitgekeken. De beide gespotte vogels zien we juist in het najaar. Ook zij worden herkend aan hun geluiden. Bijzonder is dan wel dat de ene groep vogelaars de Siberische tjiftjaf ziet als ondersoort van de tjiftjaf en voor een andere groep is het een zelfstandige soort.

Siberische Tiftjaf

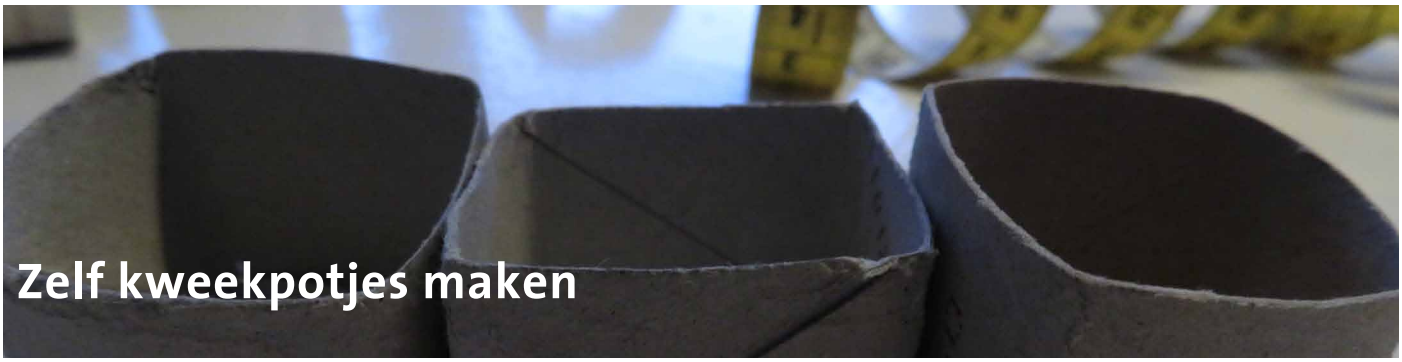

Zelf kweekpotjes maken

Tekst en foto's: Loes la Faille

Het duurt nog even voor het moestuinseizoen begint. Januari en februari zijn doorgaans de koudste maanden van het jaar. We moeten dus nog wel even geduld hebben voor we weer kunnen zaaien. Voor je het weet staat de lente voor de deur. Een van de dingen die je nu al kunt doen is het verzamelen van materiaal om zelf kweekpotjes te maken. Spaar alvast closetrolletjes, oude kranten of eierdozen.

Door kweekpotjes zelf te maken spaar je grondstoffen en geld. De zelfgemaakte potjes van closetrollen, eierdozen en krantenpapier kun je met zaailing en al in de moestuin zetten. Het papier lost vanzelf op. Door de zaailingen met potje en al op de plek van bestemming te zetten heb je minder kans op beschadiging van de kwetsbare beginnende wortels. Het kleine plantje blijft nog even in de vruchtbare aarde staan.

Als je potjes van closetrollen maakt ga je als volgt te werk. Als eerste druk je een closetrol plat. Je kunt hem dan makkelijk doormidden knippen. Vouw hem weer open en druk hem weer plat in de tegenovergestelde richting. De vorm wordt dan vierkant in plaats van rond. Maak aan de onderkant van het rolletje 4 knipjes van 1,5 cm. Vouw de flapjes naar binnen zo als je een doos dicht zou maken.

Dit dichtvouwen is wel even prutsen. Een eenvoudigere manier is om de bodem dicht de plakken met een stukje papierband.
Je kunt ook met krantenpapier aan de slag gaan. Van een strook krantenpapier kun je met behulp van een recht glas een potje rollen. Hiervoor zijn trouwens handige apparaatjes te koop. Van stroken krantenpapier kun je ook potjes vouwen. Op You Tube laat mejuffrouw Heidie in een filmpje zien hoe je dit kunt doen.

Van een eierdoos hoef je alleen het deksel af te knippen. De zelfgemaakte potjes moet je wel in een plastic bak of op een waterbestendige ondergrond zetten. Doe wat aarde in de potjes en druk dit een beetje aan. Maak met een potlood een gaatje in de aarde. Hoe groter de zaden hoe dieper ze geplant kunnen worden. Kleine zaadjes bedek je nauwelijks met aarde. Zorg dat ze wel contact maken met de aarde. Zet de bak met potjes met voorgezaaide zaadjes op een warme plek. Houd de aarde nat met een plantenspuit.

Milieuraad Zwolle

Milieupraat

26e jaargang
Nummer 2

2

Augustus 2021

Colofon
Loes la Faille
Peter van Dam
Carin van de Ploeg
Diet ter Stege
Leo Weterings
Michiel van Harten

Opmaak
Marcel Lieverdink

Wanneer toezending van de Milieupraat, niet langer op prijs wordt gesteld, kunt u dit melden bij ons secretariaat. Uw naam/adres/ en/of e-mailgegevens zullen vervolgens direct uit onze administratie verwijderd worden.

Bezoekadres
Campherbeeklaan 82 A
8024 BZ Zwolle

Telefoon
038 - 33 77 342

Internet links
info@milieuraadzwolle.nl
www.milieuraadzwolle.nl
www.nooterhof.nl

Hoe groen wordt het IJsselcentrale – terrein?

6 juli stelde de gemeenteraad een gebiedsvisie vast voor de voormalige IJsselcentrale en omgeving in Harculo. De gemeente ziet daar een aantrekkelijk gebied met wonen, werken, natuur, energie, horeca, cultuur, leisure en recreatie.
'Een onderscheidend suburbaan woonmilieu' van 450 tot 500 woningen in 'de weidsheid van het rivierenlandschap' en nog eens 50 tot 70 woningen in de 'boskamers' van het Professor Feldmannpark.

Natuurwaarden vastleggen
Het Natuurplatform Zwolle is – net als veel omwonenden – tijdens de inspraak ingegaan op gevolgen van de visie voor natuur en het milieu. Al vele jaren en onlangs nog in de zienswijze bij de omgevingsvisie, vraagt het Natuurplatform om vastleggen van natuurwaarden in plannen door onderzoek vooraf.

Zo kan door de gemeenteraad worden vastgesteld wat onaantastbaar is, waar herstel moet plaatsvinden en waar onder voorwaarden aanpassing mogelijk is. Want zonder verordening of omgevingsplan is natuur buiten Natura 2000 en natuurnetwerken letterlijk en figuurlijk 'vogelvrij'.

"500 woningen betekent minimaal 1150 bewoners, tenminste 500 auto's, ongeveer 120 katten en 90 honden. Loslopende honden en katten en recreanten op een strandje met voedsel en drank verstoren het natuurlijk evenwicht in belangrijke mate."

Eigenaren aan zet
Terreineigenaar Engie wil met de gemeente het terrein een nieuwe invulling geven. Floris Property Fund, eigenaar van de voormalige bedrijfswoningen van de centrale, doet mee. De gebiedsvisie is een eerste stap voor herinrichting met ambities voor landschap, cultuurhistorie, ecologie, wonen en werken, energie, duurzaamheid, verkeer en gezondheid. Het dienstengebouw, de hijshal en het

koelwatergebouw krijgen een nieuwe bestemming. Het gebied is volgens de gemeente een aantrekkelijke ontmoetingsplek voor horeca, bootjes, strand, evenementen en exposities.

Het buitendijks gebied en de beide insteekhavens zijn deel van Natura 2000. Het Professor Feldmannpark en de Energietuin en TenneT schakelstation liggen in de hoofdgroenstructuur van de gemeente.

Kansen voor natuur?
De natuur in het gebied verdient volgens de gemeenteraad een goed onderbouwd plan: 'Wandelaars en fietsers mogen de natuur niet verstoren'. De raadsmeerderheid koos er wel voor nog enigszins open te laten wat dan precies wel en niet kan. Een amendement om dit scherper te regelen haalde het niet.

"Wel moet er optimale bescherming van bestaande natuurwaarden en hoofdgroenstructuur plaatsvinden. Door daarnaast ook een natuurontwikkelingsplan op te nemen bestaat de unieke kans om natuur te verbeteren en leefgebieden te creëren voor diverse soorten langs de IJssel. Daar zullen we ons van harte voor blijven inzetten", aldus het Natuurplatform.

Activiteitenkalender

Nazomerfeest Nooterhof, zondag 19 september 13.00-17.00 uur
Nacht van de Nacht, zaterdag 30 oktober, 19.00-22.00 uur
Informatie en meer activiteiten: nooterhof.nl

Zwollenaren op de bres voor hun stad en buitengebied

'Wie wil deze groei van Zwolle eigenlijk?' De Stentor van 29 juni vatte het mooi samen: "Zwolle loopt veel te hard van stapel met haar groeiplannen, trap op de rem met hoogbouw en stop met 'paraplupraat'. Niet eerder mengden zo veel Zwollenaren zich in een gemeenteraadsbijeenkomst als gisteren. Het thema: de toekomstige ontwikkeling van de stad."

En even verderop: "Natuurorganisaties uit de stad, verenigd in Milieuraad / Natuurplatform Zwolle, noemen op hun beurt de groeiambitie die in de omgevingsvisie staat 'extreem hoog en niet passend bij de stad Zwolle'. Sinds de jaren 70 zijn er 650 huizen per jaar bijgekomen in Zwolle, zo onderzochten de clubs.

Ze missen een goede onderbouwing voor snellere groei met 1000 woningen per jaar. 'De ambitie om de vierde economische regio van Nederland te willen worden en een verhuisbeweging van de Randstad naar dit deel van het land te stimuleren, past naar ons oordeel niet in dit tijdsgewricht', schrijven zij aan de gemeenteraad."

Natuur en landschap niet gezien
En dan heeft de krant het nog niet eens over de ontbrekende actuele natuurwaardenkaart die volgens de inbreng van de Milieuraad de basis moet zijn van elke omgevingsvisie. Het slot van de brief van de gemeenteraad is daarom: "Wat voor stad wil Zwolle zijn? Wij gaan voor Zwolle als mens en milieuvriendelijke duurzame groeistad."

Dat de druk op waardevolle natuurgebieden nu al omvangrijk is, laat onderstaande kaart zien. In deze kaart wordt de stadsrand (rode zonering) van Zwolle gecombineerd met de kaarten van Natura 2000 en Natuurnetwerk Nederland.

Bron: https://themasites.pbl.nl/atlas-regio/kaarten

En verder…
Na de zomer wordt de discussie in de gemeenteraad voortgezet. 16 maart 2022 wordt de nieuwe gemeenteraad gekozen.

Groene adviezen

Het Natuurplatform Zwolle (NPZ) met onder andere de Milieuraad is betrokken bij diverse projecten en ontwikkelingen.

Vergroening bedrijventerreinen
Al geruime tijd pleiten Milieuraad Zwolle / Natuurplatform Zwolle voor actieve vergroening en verduurzaming van de Zwolse bedrijventerreinen. Tot voor kort met weinig respons. Daarom is in februari 2021 een oproep om hiermee nu gericht en integraal aan de slag te gaan naar de gemeenteraad gestuurd. Na een oproep van het Natuurplatform gaat de gemeente aan de slag met vergroening bedrijventerreinen. Het NPZ wordt betrokken bij de verdere plannen. En bij een bijeenkomst hierover in de gemeenteraad. De bedrijventerreinen bestrijken een aanzienlijk deel van de oppervlakte van de gemeente. Er liggen tal van kansen op het gebied van natuur en milieu.
Voorbeelden: ambities voor biodiversiteit, een gezonde werkomgeving, energietransitie en klimaatadaptatie.

IJsselhallen wordt Nieuwe Veemarkt
De IJsselhallen maken plaats voor een nieuwe woonwijk. Via overleggen en een excursie met ambtenaren ter plekke is er geadviseerd over energieneutraal, duurzaam, circulair bouwen, mobiliteit, groene verbindingen/ biodiversiteit en klimaatadaptatie. De advisering wordt vervolgd bij de verdere uitwerking van de plannen.

Bouwplannen Zwartewaterzone
Na de zomervakantie zal de gemeenteraad een besluit nemen over plannen voor forse nieuwbouw aan het Zwartewater, nabij Natura 2000-gebied. Het NPZ blijft aandringen op wijzigen van de plannen. De hoge flat en de verdere woningen en bebouwing op de beoogde plek, tussen de Holtenbroekerbrug en de Mastenbroekerbrug bij Holtenbroek, zijn een te grote bedreiging voor de natuur vlakbij.

Verlichting Park Wezenlanden
Vanwege overlast 's nachts heeft de gemeente extra verlichting in het park geplaatst. Het NPZ heeft vanwege het belang van duisternis voor de natuur er op aangedrongen dat dit tijdelijk is. Een alternatief kan bijvoorbeeld het plaatsen van bewegingssensoren zijn. De gemeenteraad heeft inmiddels besloten dat de verlichting inderdaad tijdelijk is, tot de overlast onder controle is.

Natuurplatform Zwolle: Zwolle Groenstad • IVN afdeling Zwolle • KNNV afdeling Zwolle • Bijenvereniging Zwolle • Avifauna Zwolle • Milieuraad Zwolle

Nooterhof

Genieten van zomerseizoen, hopen op zekerheid

Het zomer- en activiteitenseizoen in de Nooterhof is in volle gang. Dit is het derde seizoen dat vrijwilligers via de Milieuraad het park beheren en openstellen. Om dat ook volgend jaar te kunnen doen is een plan met daarbij zekerheid vanuit de gemeente nodig.

Bij de behandeling van de perspectiefnota in de gemeenteraad eind juni is door diverse fracties aandacht gevraagd voor de toekomst van de Nooterhof. Het college gaf aan dat het plan aan het eind van de zomer aan de raad wordt voorgelegd, zodat de gemeenteraad in november vóór de behandeling de begroting 2022 een besluit kan nemen over de toekomst van de Nooterhof. Intussen wordt er weer volop genoten van de natuur en het spelen in het park.

Pompen tot de waterbak kantelt...
Nieuw speeltoestel waterspeelplaats.

Zonnewijzer in de Nooterhof

Tekst: Loes la Faille

De zonnewijzer in de Nooterhof is onlangs vernieuwd in samenwerking met het Zone. college. Kom je hem gauw eens uitproberen op een zonnige dag?

Zonnewijzers bestaan al heel lang. Ze waren het allereerste hulpmiddel om de tijd van de dag aan te geven. Toen er nog geen zonnewijzers waren kon je de tijd van de dag een beetje inschatten aan de hand van de lengte van de schaduwen. De allereerste zonnewijzers waren waarschijnlijk gewoon stokken in het zand. De Oude Egyptenaren en de Mesopotamiërs zijn de uitvinders van de zonnewijzers. Astronomen in de oudheid stelden met behulp van de schaduw en de zon de daglengte en de dagindeling in 12 stukken vast.
Heb je je wel eens afgevraagd waarom een dag 24 uur heeft, een uur 60 minuten en een minuut 60 seconden? Zo'n 3000 jaar voor Christus hadden de Sumeriërs een cijfersysteem wat gebaseerd was op het getal 60. Het werd gebruikt om wiskundige problemen op te lossen. Je kunt met de duim van je hand de 3 kootjes van de 4 andere vingers tellen. Dan kom je tot 12. Dit zou de verklaring zijn voor cijfersystemen op basis van 12 en 60. Je kunt dan de vingers van de andere hand gebruiken om te vermenigvuldigen. Dus 1 vinger is 1x12, 2 vingers is 2x12 tot en met 5x12 is 60. Het sexagesimale stelsel, een moeilijke naam voor een cijfersysteem gebaseerd op het getal zestig, wordt nog steeds gebruikt in sommige Aziatische landen. Dit systeem wordt nog steeds gebruikt voor tijdmetingen, het opmeten van hoeken en geografische coördinaten.

Vervolg op pag 4

Vervolg van pagina 3

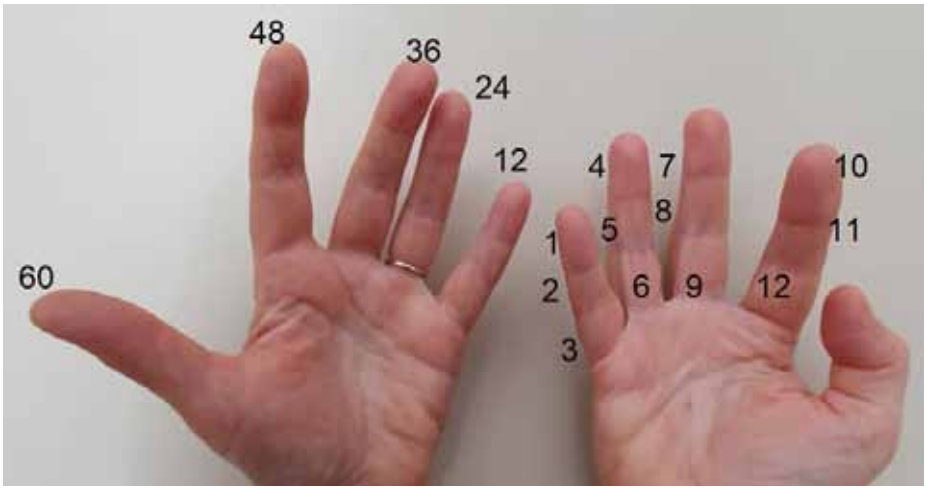

In de loop van de tijd zijn er verschillende typen zonnewijzers ontstaan. De oude Grieken namen de ontwerpen uit Egypte en Mesopotamië over. De Grieken hadden goede geometrische inzichten en ze waren heel goed op de hoogte van de bewegingen van de zon. De astronoom Theodosius van Bithynia ontwierp een universele zonnewijzer in de tweede eeuw voor Christus. Deze zonnewijzer was overal op aarde te gebruiken. Op hun beurt namen de Romeinen de Griekse zonnewijzers weer over. Islamitische geleerden borduurden in de Middeleeuwen weer voort op de zonnewijzers uit de oudheid. Abu'l-Hasan Ibn al-Shatir vond in 1371 een methode uit om het hele jaar door gelijke uren te meten, onafhankelijk van de daglengte. Deze verbetering uit de Arabische wereld werd rond 1445 overgenomen door West-Europese klokkenbouwers. Zonnewijzers werden in de loop van de tijd vervangen door mechanische klokken. Nu heb je digitale tijdmeters die op elektriciteit draaien.

In het Earthship zijn twee lesbrieven over zonnewijzers te krijgen. Eén over de zonnewijzer in de Nooterhof en eén over zonnewijzers in het algemeen. Ze zijn gemaakt voor kinderen vanaf tien jaar en hun ouders. Daarbij zijn er drie verschillende bouwplaten van zonnewijzers, van makkelijk tot iets moeilijker. Als je meer wilt weten over zonnewijzers of er zelf een wilt maken, kom langs wanneer het park open is en vraag gerust naar de lesbrieven en bouwplaten.

Gaat dit te ver?

Tekst en foto: Loes la Faille

De zomer met al zijn geneugten is weer in aantocht. Helaas niet alleen maar geneugten. Er zullen ook weer de nodige hittegolven zijn die het leven 's zomers in Zwolle knap onaangenaam kunnen maken. Zijn er Zwollenaren die tijdens de zomermaanden naar hun stacaravan, boot of zomerhuisje gaan om de hitte in de stad te ontlopen? In vroeger tijden verbleven rijke Zwollenaren 's zomers in hun buitenhuizen om de stank in de stad te ontlopen, dus zo gek is dat idee niet.

De temperatuur op aarde stijgt steeds verder. Er worden al draconische maatregelen genomen of bedacht om de opwarming van de aarde tegen te gaan. In de uitzending van Nieuwsuur van 15 april 2021 zit een item 'Knutselen met het klimaat'. In deze reportage komen een aantal maatregelen en plannen aan de orde die de temperatuurstijging op aarde beheersbaar zouden kunnen houden. De reportage gaat over climate of geoengineering. Het idee hierachter is dat als de mens de temperatuur op aarde kan laten stijgen hij de temperatuur door ingrijpen ook weer kan laten dalen.

De Amerikaanse wetenschapsjournalist Elizabeth Kolbert vraagt zich bijvoorbeeld af of het een idee zou zijn om vliegtuigen extra fijnstof in de atmosfeer te laten brengen om zo de zon een standje lager te zetten. Het

blijkt namelijk dat grote vulkaanuitbarstingen de temperatuur op aarde laten dalen. Zou de mens dit effect kunstmatig op kunnen wekken? Inmiddels zijn er al initiatieven om CO_2 op te slaan en wordt er al geëxperimenteerd met een 'superkoraal' dat zich sneller aan kan passen aan de opwarming van de oceaan.

Gaan technische ingrepen van de mens om het klimaat te manipuleren te ver?
Aan dit manipuleren zitten veel nadelen. De mensheid gaat vermoedelijk minder energie steken in de vermindering van CO_2 uitstoot. De gevolgen van grootschalig technisch ingrijpen in zo iets complex als klimaat is ronduit gevaarlijk. Zadelen we met geoengineering onze kinderen en kleinkinderen op met onoverkomelijke problemen?

Voorkomen lijkt me beter dan genezen. Laten we doen wat we kunnen om de CO_2 uitstoot te verminderen. Er zijn veel mogelijkheden om je CO_2 voetafdruk te verkleinen. Hier volgen een aantal tips. Eet plantaardig of vegetarisch. Veel vlees eten is op den duur niet alleen slecht voor het klimaat, maar ook voor je gezondheid. Je kunt uit groenten, noten en peulvruchten genoeg voedingsstoffen halen.

Houd je huis op hete dagen zo koel mogelijk. Vermijd het gebruik van een airco zo veel mogelijk. Als je het ondanks alle preventieve maatregelen zoals weinig kleding, met je blote voeten in een teiltje koud water toch te warm vindt, gebruik dan liever een ventilator. Deze gebruikt veel minder stroom dan een airco.

Pak voor kleine afstanden de fiets. Fietsen is coronaproof en goed voor je conditie.

Ga voor vintage kleding. Productie en vervoer van kleding kost heel veel energie

Bereken je eigen CO_2-voetafdruk en lees veel meer tips op milieucentraal.nl

Nieuwsoverzicht

Vandaag zijn we boswachter
De Nooterhof met blotevoetenpad is opgenomen in het nieuwe 'BloteVoeten-Magazine'. Je krijgt die gratis via een speelse groene nieuwe facebookgroep: Vandaag zijn we boswachter- wandelen met kinderen in de natuur. www.facebook.com/groups/vandaagzijnweboswachter. Voor ouders die tips willen om met de kinderen van natuur te genieten, van leuke doe-dingen onderweg tot bijzondere weetjes en wandelroutes.

Maandelijkse acties van klimaatactivisten
Klimaatactivisten van ExtinctionRebellion vragen maandelijks aandacht voor haar standpunten. Dit omdat volgens de actiegroep de klimaatcrisis niet wacht tot de coronapandemie is uitgeraasd. Mensen die graag meer willen weten over ExtinctionRebellion kunnen naar extinctionrebellion.nl gaan.

Plantenjacht in Zwolle
FLORON, de organisatie die zich inzet voor de wilde flora in Nederland, deed ook onderzoek in Zwolle. Er werd onderzocht welke planten er in de winterperiode bloeiden. Ook in Zwolle staat het Madeliefje op de eerste plek. Hier wordt het gevolgd door Straatgras, Klein kruiskruid en Herderstasje. In Zwolle deden 12 mensen mee aan het onderzoek. Ze telden in totaal 158 planten.

Gratis groentezaad
Scholen en kinderopvangorganisaties uit Zwolle konden kosteloos groentezaden en een bijbehorend lespakket aanvragen bij Natuur en Milieu Overijssel. Hiermee kweekten de leerlingen dit voorjaar in de klas of op het plein hun eigen groenten.

Volkstuinen voor meer Zwollenaren
De gemeenteraad vroeg aan het college van B &W of het aanbod van volkstuinen kan worden uitgebreid als veel Zwollenaren daar behoefte aan hebben. Er staan nu veel Zwollenaren op de wachtlijst voor een volkstuin. Op dit moment is er meer vraag naar moestuinen dan de gemeente aan kan bieden. Daarom nam raadslid Roelfs het initiatief voor een motie. "Het is jammer als zoveel mensen moeten wachten terwijl de gemeente grond braak heeft liggen. Ik ben blij dat de raad onze motie unaniem heeft aangenomen. De gemeente kan nu vraag en aanbod bij elkaar brengen."

Zwolle geselecteerd voor onderzoek aardwarmte
De kansrijke locatie voor aardwarmte in het noorden van Zwolle (Dijklanden) is uitgekozen om deel te nemen aan een Europees onderzoeksproject. Het project RESULT richt zich op het winnen van aardwarmte (ook wel geothermie genoemd) uit dunne aardlagen.

Patrijzen waargenomen op Landgoed Soeslo
Op de kruidenrijke graslanden van Landgoed Soeslo is afgelopen winter een koppel van zeven patrijzen waargenomen. Dit is de eerste bevestigde groep patrijzen die in de gemeente Zwolle is gesignaleerd sinds februari 2017. Op de schrale en zanderige bodem op Landgoed Soeslo groeien specifieke planten die aantrekkelijk zijn voor de patrijzen.

Koggepark
De Koggelaan wordt groener. De straat wordt omgetoverd in een fietsstraat met veel groen er omheen. Hiermee krijgt de Spoorzone in de toekomst een nieuw park. Het Koggepark wordt een groene loper door Hanzeland. Door het park wordt het gebied ook beter bestand tegen de gevolgen van klimaatverandering, zoals forse regenbuien.

'Nurdles' in IJssel veroorzaken milieuschade
Grote hoeveelheden aangespoelde plastic korrels, ook wel nurdles genoemd, veroorzaken enorme milieuschade aan de oevers van de IJssel. De vervuiling is volgens het waterschap Rijn en IJssel afkomstig van het bedrijf Daly Plastics, een kunststof afvalverwerker in Zutphen. De gemeenteraad vindt dat het bedrijf aansprakelijk gesteld zou moeten worden voor de milieuschade. Een motie met die oproep is unaniem aangenomen.

Voedselbos in Zwolle?
Zwolle krijgt in de toekomst misschien een voedselbos. Het college wil een intentieovereenkomst met de initiatiefnemer van het voedselbos aangaan. Een voedselbos is een bos waar planten, bomen en struiken groeien waarvan je kunt eten. Bijvoorbeeld fruit en noten. Tijdens de intentieperiode van ongeveer een half jaar gaat de initiatiefnemer, die niet met name is genoemd, aan de slag met een aantal belangrijke zaken, zoals de financiële haalbaarheid, de continuiteit en het draagvlak in de stad. Daarna neemt het college een besluit.

Enig rivierbosje(bijna) uit Zwolse uiterwaarden verdwenen
Op last van Rijkswaterstaat is het enige spontaan gegroeide rivierbosje in de uiterwaarden van Zwolle met de grond gelijk gemaakt. Het is een schuilplek voor vogels en reeën. Bevers doen zich er tegoed aan de jonge scheuten. Rijkswaterstaat gaat het bos verwijderen. Reden: het bosje is volgens Rijkswaterstaat een gevaar voor de vrije doorstroming van de rivier bij hoogwater. Zwollenaar Wim Eikelboom, liefhebber van het Nederlandse rivierenlandschap zet zich in voor het behoud hiervan. Na gesprek met Rijkswaterstaat blijven er nog wat bosrestjes staan.

Gesubsidieerde regenton is populair
Een regentonactie van '50 tinten groen Assendorp' blijkt een schot in de roos. In totaal 125 Zwollenaren bestelden zo'n ton, Daarmee helpen ze overbelasting van het riool bij een plensbui voorkomen en kunnen ze de tuin besproeien zonder schoon drinkwater te gebruiken.

Plan voor bestrijding zwerfafval in Zwolse stadsgracht
Vijftig leerlingen van het Thorbecke Technasium in Zwolle ontwikkelden oplossingen om zwerfvuil in de stadsgracht tegen te gaan. Dit deden zij in opdracht van ROVA Mooi Schoon en TrashHunters Zwolle. In hun rapporten vatten de leerlingen hun onderzoek en oplossingen samen. De opdrachtgevers zijn blij verrast door de creatieve ideeën: "De leerlingen kwamen met innovatieve en inspirerende ideeën, waar wij echt gebruik van kunnen maken om de hoeveelheid zwerfafval in de Zwolse stadsgracht te verminderen."

Zwolse biomassacentrale: Mislukt project?
De biomassacentrale in Stadshagen functioneert niet zo als de bewoners is voorgespiegeld. Zwollenaren die op de bank in de kou zitten met een torenhoge energierekening in de hand. Al jarenlang zijn er klachten over het warmtenet en de bijbehorende biomassacentrale. Drie bewoners spreken - mede namens de 400 buren - hun zorgen uit tegenover het stadsbestuur, maar de wethouder blijft benadrukken: "We zijn echt machteloos hierin. Stoppen met het project is lastig vanwege de lopende contracten."

Meer scholen met natuurspeelplaats
Basisscholen in Overijssel staan in de rij om hun schoolplein om te toveren tot natuurspeelplaats. Van de 113 scholen die zich bij de provincie Overijssel meldden voor een groensubsidie, is Basisschool De Vlieger 3 uit Zwolle de honderdste. De provincie Overijssel wil dat alle scholen in de provincie uiter-

lijk in 2025 een groen schoolplein hebben. Scholen kunnen een bedrag van tienduizend euro per school krijgen als ze een plan indienen voor een groene metamorfose.

Zero Waste boodschappen doen in Zwolle
Judith Heinen nam Zwollenaren mee op een Zero Waste Wandeltour. Haar doel van deze tour is: Je eigen afvalberg beperken door zoveel mogelijk van wat je koopt in zelf meegebrachte potjes, pannetjes, blikjes en zakjes te laten verpakken. Op de volgende plekken kun je in Zwolle je eigen verpakkingsmateriaal meenemen. Dille & Kamille bijvoorbeeld. En De Buurman op de Vispoortenplas, Sams Koffie, Simon Lévelt en het Zwols Balletjeshuis. En op de markt.

Zwolle verbiedt oplaten van ballonnen
Zwolle gaat het oplaten van ballonnen verbieden. De gemeente hanteerde al een ontmoedigingsbeleid. Nu is ook de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) aangescherpt. Neerkomende ballonnen vormen een gevaar voor natuur en dier. Vogels en vissen kunnen het plastic aanzien voor voedsel of raken verstrikt in de linten.

Otter in Zwolse stadsgracht
Natuurfotograaf Jeroen Kloppenburg maakte een fenomenale foto van het dier, dat aan één oog blind is. Om de foto te kunnen maken moest hij drieduizend shots maken. Voor de foto is een apparaat gebruikt dat alle bewegingen detecteert, en een signaal afgeeft aan de camera. De camera wordt vervolgens ingeschakeld om foto's te maken. Het duurde drie weken om de ultieme foto te maken.

NK Tegelwippen in Zwolle
Op 19 juni werd in de Zeeheldenbuurt de sprint ingezet tijdens het NK Tegelwippen. Stoeptegels maakten plaats voor geveltuintjes. Het NK Tegelwippen vindt van 30 maart tot 30 september plaats. Iedereen kan meedoen door tegels te vervangen voor groen in zijn eigen (gevel)tuin. Op https://nk-tegelwippen.nl/ kun je meer informatie lezen en zelf je gewipte tegels doorgeven. Half juli stond Zwolle met 28796 gewipte tegels op de zevende plaats.

Gemeente wil kwaliteiten van Stadsbroek en IJsselvizier onderzoeken
Stadsbroek ligt bij Stadshagen en IJsselvizier ligt tussen Westenholte en Stadshagen. De gemeente wil onderzoeken welke kwaliteiten deze gebieden hebben voor de inwoners en de kansen voor de toekomst in beeld brengen. De uitkomsten van dit onderzoek worden vervolgens aan de gemeenteraad voorgelegd en helpen om keuzes te maken voor de lange termijn. Het college wil daarbij de inwoners van deze gebieden betrekken.

Invoeren tarief restafval verplaatst naar 1 januari 2023
Het tarief voor het restafval wordt ingevoerd op 1 januari 2023. Het college wil dat eerst alle inwoners de mogelijkheid hebben om hun afval te scheiden en daaraan kunnen wennen voordat het tarief op restafval wordt ingevoerd. Met het tarief op restafval wil de gemeente inwoners aanmoedigen hun afval beter te scheiden. Zij krijgen geld terug wanneer ze minder dan een bepaald aantal keer per jaar restafval weggooien. Gooien ze vaker restafval weg, dan moeten ze bijbetalen. Het invoeren van het tarief op restafval per 1 januari 2023 is het sluitstuk van het grondstoffenplan Zwols belonen.
zwolle.nl/tarief-restafval

Nattevoetenkaart
Als gevolg van klimaatverandering krijgen we vaker te maken met stevige plensbuien De gemeente Zwolle en het waterschap Drents Overijsselse Delta zijn op zoek naar locaties waar water langdurig op straat heeft gestaan of in woningen / bedrijfspanden is gestroomd. De gegevens worden gebruikt om een beter beeld te krijgen van de plekken in de stad die gevoelig zijn voor plensbuien. Met de informatie van inwoners wordt een nattevoetenkaart uitgewerkt, om waterbeheer in de stad nog beter in de vingers te krijgen.

GROENE LOPER ZWOLLE

Zaterdag 25 september is het Burendag. De Groene Loper Zwolle wil bewoners stimuleren er een Groene Burendag van te maken. En dat lukt! Op woensdag 23 juni is aan 35 projecten ondersteuning geboden bij het indienen van een financiële aanvraag bij het Oranjefonds t.w.v. € 400. Ook kon men biologische bloembollenpakketten bestellen tegen een erg scherpe prijs. Bloembollen die in het voorjaar voedsel bieden voor bijen en andere insecten en die de straten in het vroege voorjaar meteen wat fleur geven.

Ben je nieuwsgierig naar de activiteiten die er in Zwolle plaatsvinden tijdens Burendag? Neem dan een kijkje op **burendag.nl/mijn-buurt**

Groene bewoners-projecten ondersteund door de Groene Loper Zwolle, hier: NL Doet, mei 2021

Natuurwaarneming

Tekst en foto: Peter van Dam

Niet alleen mijn kleindochter is gek op de kleur roze. Ook de wolbij is dat. Niet alleen roze bloemen staan op zijn bezoeklijst. Ook een riante woning in een bijenflat is dat. Met een doorsnede van 8 mm wonen grote wolbijen in gaatjes in mijn tuin. Ze bekleden hun holletjes met verzamelde haren van planten zoals de wollige munt. Geweldig!

Twee heerlijke azijn recepten om zelf te maken

Tekst en foto's: Carin van de Ploeg

Vlierbloesemazijn
Je hebt nodig:
Enkele schermen vlierbloesem
Een fles appelazijn
Een glazen pot met deksel
Glazen flesjes

Vlierbloesem in de ochtend knippen en goed uitschudden om insecten eruit te halen.

De bloemschermen in een glazen pot leggen en appelazijn erover heen gieten tot ze onderstaan.

Deksel op de pot draaien en twee weken op een donkere plek laten staan. Af en toe even kijken.

Na twee weken de bloemschermen uit de vloeistof zeven en glazen flesjes met de vlierbloesemazijn vullen.

Deze azijn is goed te gebruiken voor een dressing met honing, olie en zachte mosterd.

Rozenblaadjesazijn
Je hebt nodig:
200 ml gewone witte azijn
Een handvol onbespoten geurende rozenblaadjes
Een glazen pot
Glazen flesjes

Doe de azijn in een schone glazen pot (uitgespoeld met kokend water)

Voeg hier de rozenblaadjes aan toe, die je van de bloem geplukt hebt en schoongeveegd om insecten en ongeregeldheden te verwijderen.

Sluit de pot met de deksel en laat de azijn twee weken op een donkere plek staan.

Na twee weken de rozenblaadjes eruit zeven en de azijn in glazen flesjes doen.

Maak mooie papieren etiketjes aan de flesjes waarop je schrijft welke azijn er in de fles zit en wat de productiedatum is. Zo heb je tevens een lief cadeautje voor iemand die je dierbaar is.

Bewaar de azijnen op een donkere plek.

Recensie Minigids Stoepplantjes

Tekst: Carin van de Ploeg

Tegelwippen is volop in het nieuws. Sommige tegels kunnen niet 'gewipt' worden. Dan is het mooi de plantjes er tussen te kennen, en te laten staan.

Als je buiten loopt te wandelen, zie je overal kleine plantjes: tussen de stoeptegels, tegen de stoeprand, op muren, tegen hekken: kleine stoepplantjes, die een hele eigen wereld vertegenwoordigen.

Vaak loop je er achteloos langs zonder aandacht te besteden aan deze kleine wereld. Toch is het erg leuk om je eens tijdens een ommetje in je buurt te verdiepen in wat er in zo'n wereldje allemaal leeft. Een goed begin daarvoor is de minigids Stoepplantjes: een uitgave van de KNNV in samenwerking met Hortus Botanicus Leiden. Onderzoekers van de Hortus hebben een zoekkaart gemaakt die het makkelijk maakt om deze plantjes nader te bestuderen en te benoemen.

Met behulp van de zoekkaart, die makkelijk in een tas of rugzak past en die in het gebruik heel makkelijk is, ga je aan de hand van vragen als: 'is het een plantje met bladeren en zit het vast in de grond?' uitzoeken welk plantje het kan zijn.

In totaal zijn er 17 vragen en kunnen er 52 plantjes op naam gebracht worden. Van deze plantjes staan er foto's in de zoekkaart. Ook wordt er uitleg gegeven wat stoepplantjes precies zijn en waarom er aandacht voor is.

Naast het feit dat het enorm leuk is om op deze manier bezig te zijn met je eigen groene omgeving, kun je ook nog een bijdrage leveren aan het 'citizen science'- onderzoek (burgeronderzoek).

De coördinatie van het onderzoek naar de verspreiding van wilde planten in Nederland gebeurt door Floron, **floron.nl** Meer informatie hierover vind je op **stoepplantjes.nl en stadsplanten.nl**

Voor degenen die zich verder in dit onderwerp willen verdiepen is er de zakgids Stoepplanten voor € 17,95.

Illustraties: Nienke Beets en Natalie Tirion, concept en tekst: Hortus Botanicus Leiden, Paul Kessler en Hanneke Jelles:
hortusleiden.nl of knnvuitgeverij.nl
ISBN 978-9050117517, € 6,95

De VLO gaat vanaf november 2021 weer knotten!

Foto: Diet ter Stege

Als alles goed gaat start de werkgroep Vrijwillig Landschapsonderhoud - VLO vanaf zaterdag 6 november 2021 met een nieuw knotseizoen. Begin maart 2020 kon de VLO nog net voor het losbarsten van de corona pandemie het knotseizoen op gezellige wijze afsluiten. Helaas was het in november 2020 niet meer haalbaar om een nieuw knotseizoen te starten. Maar nu lijkt het erop dat de knotters van de VLO het veld weer in kunnen. Te beginnen laag bij de grond in het griend op Landgoed Windesheim, en daarna wekelijks elke zaterdagochtend tot half maart de boom in!

Je bent altijd welkom om mee te doen. Het knotprogramma staat op milieuraadzwolle.nl.

Info vlo@milieuraadzwolle.nl of bel met Herman ten Den, 038-853 5839.

Natuuractiviteiten

IVN Zwolle
Excursie georganiseerd door IVN Zwolle. Alle data onder voorbehoud.
Voor details zie:
ivn.nl/afdeling/zwolle

Zaterdag 28 augustus 2021
Excursie "Reis in de ruimte van de rivier".
Verzamelen bij Veerpont Schelledijk Zwolle.

Zaterdag 28 augustus
Excursie Libellen voor beginners in de Wieden.
Verzamelen: Kierse Wijde, Wanneperveen

Zondag 29 augustus
Excursie "Ongekend mooi Hoonhorst"
Verzamelen om 14.00 uur bij de Molen van Hoonhorst

KNNV Zwolle
Zondag 29 augustus 2021
Insectenexcursie Soeslo van 14.00-16.30 uur georganiseerd door KNNV/IVN Zwolle
Zie: zwolle.knnv.nl/

Nederlandse Geologische Vereniging Afd. Zwolle
De maandelijkse lezingen beginnen op 17 september 2021 in het zaaltje van de Milieuraad Zwolle (Weijenbelt), Campherbeeklaan 82A.
Meer informatie zie: geologie.nu/regionaal/ngv-afdeling-zwolle-homepage/

Landschap Overijssel
Diverse fiets en wandelexcursie onder andere langs De Regge, Bergvennen, De Doorbraak
Details zie website van Landschap Overijssel: landschapoverijssel.nl

Natuurmonumenten
Vaarexcursies in de Wieden
Zie: natuurmonumenten.nl/

Staatsbosbeheer
Fietsen en wandelen in het prachtig (nieuwe) natuurgebied: Het Reevediep bij Kampen. Zie: staatsbosbeheer.nl/natuur gebieden/ijsselmonding/reevediep

Milieuraad Zwolle

Milieupraat

26e jaargang
Nummer 3

3

December 2021

Colofon
Loes la Faille
Carin van de Ploeg
Diet ter Stege
Leo Weterings
Hans IJzerman
Peter van Dam
Peter van Beek
Sharon van Uum
Hillie Waning- Vos
Michiel van Harten

Opmaak
Marcel Lieverdink

Wanneer toezending van de Milieupraat, niet langer op prijs wordt gesteld, kunt u dit melden bij ons secretariaat. Uw naam/adres/ en/of e-mailgegevens zullen vervolgens direct uit onze administratie verwijderd worden.

Bezoekadres
Campherbeeklaan 82 A
8024 BZ Zwolle

Telefoon
038 - 33 77 342

Internet links
info@milieuraadzwolle.nl
www.milieuraadzwolle.nl
www.nooterhof.nl

Toekomst voor de Nooterhof

De gemeenteraad van Zwolle heeft 12 november 2021 unaniem besloten om de Nooterhof komende jaren met meer financiële middelen te ondersteunen.Tegelijk is ook nieuw NME (natuur / milieu educatie) – beleid vastgesteld.

Het besluit viel aan het eind van het derde seizoen waarin de Nooterhof door de Millieuraad met ruim 80 vrijwilligers is onderhouden en geopend voor het publiek. Ondanks coronatijd kende het park de afgelopen jaren toenemende belangstelling, tot 7500 bezoekers in 2021. Ook de groene activiteiten en evenementen trokken veel deelnemers. Het gemeente-besluit wordt door de Milieuraad gezien als een mooie waardering voor de enorme vrijwilligers-inzet van de afgelopen jaren. Het is goed voor het bijzondere groen in het park. En fijn voor al die bezoekers die er van rust, natuur, spelen en groene educatie genieten.

Versterking groen en activiteiten
Het bestuur van de Milieuraad werkt nu in overleg met de gemeente Zwolle aan een plan. Met daarin o.a.: De oprichting van een Stichting Nooterhof. De verhuizing van de Milieuraad (kantoor en zaal) en natuurorganisaties (lezingen en activiteiten) naar de Nooterhof in een nieuw gebouw. Ontwikkeling nieuwe educatieve en groene activiteiten. Ondersteuning vrijwilligerswerk. Eventueel aanpassingen in onderhoud en beheer, catering, en uitbreiding van de openingstijden. In 2022 zal volgens dit nieuwe plan gewerkt gaan worden.

Uitbreiding NME
De Nooterhof is van oudsher een plek waar NME een belangrijke rol speelt.Tegelijk met het besluit over de toekomst van het park is ook het algemene NME beleid in Zwolle verstevigd.
Daarin is de Nooterhof één van de locaties voor NME in de stad, naast onder andere de wijkboerderijen. Het nieuwe gemeentebeleid is in het bijzonder gericht op de jeugd, waarbij:

- het aanbod inzichtelijk, vraaggericht en makkelijk beschikbaar is;
- het aanbod en samenwerking verbreed is naar actuele thema's en nieuwe partners;
- alle basisscholen het aanbod kennen;
- 2/3 van de basisscholen NME aanbieden aan hun leerlingen.

Zie ook: **zwolle.nl/nme**

Activiteitenkalender

Winterzondagen. Tot maart is de Nooterhof op zondagen geopend van 11.00-17.00u
Informatie en meer activiteiten: nooterhof.nl

actief voor een natuurlijke leefomgeving

Extra inspanning nodig voor Klimaatdoelen Zwolle 2030

Foto: Oxfam Novib

De gemeente Zwolle zet voor 2025 in op minstens 25% minder uitstoot dan in 1990 en het opwekken van ten minste 25% duurzame energie. Voor 2030 is het doel om ten minste 49% minder CO2 uit te stoten. De Milieuraad heeft de voortgang doorgerekend en concludeert dat de inzet versterkt moet worden om de doelen na 2025 te halen. Met een analyse en aanbevelingen geeft de Milieuraad een actuele handreiking om de doelen wel te halen.

Doelen halen betekent actief bijhouden van de stand van zaken en bijstellen van keuzes als deze niet voldoende blijken te werken. De Milieuraad zet met een eigen onderzoek de eerste stap in de nodige informatievoorziening. Met een krachtig stimuleren van energiebesparing, wind- en zonne-energie komen de doelen weer in zicht.

Conclusies onderzoek
Geothermie en verdere innovaties kunnen eventueel een bijdrage leveren, maar het is onverstandig om daar nu al alle kaarten op te zetten. Elektrisch rijden helpt alleen als er voldoende duurzame opgewekte energie is, en als het net de extra vraag aankan. De Milieuraad raadt af om biomassa in te zetten. Duurzame energie moet de komende jaren voor het grootste deel komen uit windturbines en zonnepanelen. De behoefte aan hernieuwbare elektriciteit wordt met de huidige projecten niet gehaald en er zijn geen concrete plannen die tot 2025 zo'n bijdrage zullen leveren dat het doel wel gehaald kan worden. Het bod van de gemeente voor de regionale energiestrategie West Overijssel voor 2030, nog eens een verdubbeling ten opzicht van 2025, vraagt om een snelle en grote extra inspanning. Betaalbaarheid voor de inwoners eist direct gerichte inzet van de gemeente.

Urgentie
De Milieuraad stelt na onderzoek vast dat het maar zeer de vraag is of Zwolle de komende jaren voldoende bijdraagt om de wereldwijde temperatuurstijging tot anderhalve graad Celsius te beperken. Het halen van de klimaatdoelstellingen is urgent: de zeespiegel stijgt sneller, de aarde warmt sneller op en extreem weer komt vaker voor. Onderzoeker Siebe Pool: "CO2 komt vrij bij het verbranden van fossiele brandstoffen, zoals steenkool, aardolie en aardgas. Maar ook bij verbranding van biomassa, zoals hout. De hoeveelheid biomassa op aarde staat onder druk door ontbossing en grote natuurbranden. Bij de productie van elektriciteit met deze brandstoffen komt veel CO2 vrij en ontstaat enorme schade aan gezondheid, biodiversiteit en landschap."

Energiebesparing niet genoeg
Met projecten om woningen van het aardgas af te halen, haalt Zwolle het besparingsdoel niet. Gasloos maken van woningen geeft extra elektriciteitsverbruik. Wanneer die elektriciteit niet duurzaam wordt opgewekt wordt minder CO2 bespaard dan gedacht.

Onderzoeker Siebe Pool: "Isoleren van gebouwen, energiezuinige apparatuur en installaties loopt al jaren en het wordt nu lastiger om nog grote voortgang te boeken. Zonder grote reductie van het gebruik van aardgas en andere fossiele brandstoffen halen we het doel niet. Biomassa is voor energieproductie een overgangsbron, want biomassa verbranden geeft ook fijnstof, stikstof en CO2 en dus schade aan leefomgeving en gezondheid.

Aardwarmte vraagt extra duurzame elektriciteit voor de centrale warmtepomp, de warmwatervoorziening – verwarmen en douchen - en voor het koken. Warmte winnen uit oppervlaktewater vraagt nog meer elektriciteit dan uit aardwarmte. Elektriciteit uit waterkracht levert in onze omgeving met nauwelijks hoogteverschillen weinig op."

Tijd dringt!
Projecten voor aardwarmte en warmte uit oppervlaktewater zijn nog in onderzoek.Tot 2025 verwacht de Milieuraad daarom geen aanmerkelijke toename van de beschikbare duurzame warmte. Ook op iets langere termijn, zeker al voor 2030, zal het beperken van de CO2uitstoot veel extra inspanning vragen om de doelen van het Klimaatakkoord te halen. Daarvoor is in Zwolle snel nieuw beleid nodig. Die extra inspanning geldt ook voor mobiliteit en industriële productie.

Onderzoeker Siebe Pool: "Het blijft voor iedereen keihard nodig volop in te zetten op minder energiegebruik. Door nieuw gedrag, door investeren in energiezuinige woningen en gebouwen. Maar zeker ook door gebruik van energie-efficiënte apparatuur en energiezuinige vervoermiddelen."

Aanbevelingen in het kort

Actuele energiemonitor
- Prognose welke inzet en bijstellingen nodig zijn.

Intensiveren inzet voor CO2 neutrale woningen en bedrijven
- In alle wijken overleg over (betaalbare) warmtenetten.
- Duurzaamheidsleningen.
- Meer ondersteuning niet kapitaalkrachtigen, zoals jongeren.
- Voorwaarden bij vergunning nieuwbouw.
- Afspraken met corporaties en particuliere verhuurders.
- Aanjaagteam om bedrijven en instellingen te stimuleren.
- Landelijke meldplicht energiebesparing instellingen verbinden met lokale controle en handhaving.

Duurzame energieopwekking
- Zo snel mogelijk starten met ruimtelijke plannen voor energieopwekking om voor 2030 resultaat te boeken. Zo kunnen na netverzwaring regionaal afgestemde projecten voor windenergie direct starten.
- Lokaal eigendom en financieel profijt voor betrokkenen zorgen voor meer draagvlak en enthousiasme.
- Gemiddeld 60% wind, 40% zon is realistisch.

Communicatie
- Website met informatie en verhalen en tips van Zwollenaren die hebben verduurzaamd. Meer kanalen als website, sociale platforms, lokale media, en specifieke locaties gebruiken om motivatie van bewoners voor duurzaamheid te triggeren.
- Extra focus op ouderen: informeren, ontzorgen, verzilverleningen.

Nazomer en herfst in de Nooterhof

De Nacht van de Nacht in de Nooterhof was op zaterdagavond 30 oktober. Hoewel het stevig regende deden er 400 dappere bezoekers met de net zo dappere vrijwilligers mee aan de activiteiten over nachtnatuur.

In de Nooterhof beleefden ruim 500 basisschoolleerlingen uit Zwolle dit najaar de interactieve mini musical De Groene Pannenkoek. In een spannend verhaal experimenteren de kinderen met duurzame ingrediënten. Begeleiding: acteur Arjan Soutendijk, en 70 stagiaires van het Menso Alting College. De musical werd mede mogelijk gemaakt door stichting het Hervormd Weeshuis.

Nog even nagenieten van een mooi Nazomerfeest Nooterhof op 19 september. Het was gezellig druk, met 800 bezoekers, en er werd volop meegedaan aan de activiteiten.

Workshop het onzichtbare waterleven, met IVN Natuureducatie Zwolle, 14 november.

In het najaar wordt er door beheerder Henk Mellema met vrijwilligers en studenten van het Zone.college veel werk verzet in het ecologische beheer.

Over Klimaat gesproken

Tekst en foto: Loes la Faille

Wat kunnen we zelf doen tegen de klimaatverandering? Een tweeluik.

Over klimaat gesproken... (1)
Al het leven in Zwolle speelt zich af in de dampkring. De dampkring is een dunne deken van lucht om de aarde heen. Om je een voorstelling te geven: De aarde heeft een straal van zo'n 6370 kilometer, de dampkring is gemiddeld duizend kilometer dik. De dampkring is bepalend voor het klimaat op aarde. In die dampkring zit onder andere de zuurstof die we inademen, de wolken die het laten regenen en uitlaatgassen van auto's. De dampkring werkt als een zonneschild. Of juist als een deken om afkoeling te voorkomen. De dampkring weerkaatst een deel van de zonnestralen terug de ruimte in. De rest bereikt de aarde en verwarmt het aardoppervlak. De dampkring zorgt ervoor dat er op de aarde een comfortabele temperatuur heerst van zo'n 15 graden. De dampkring rond de aarde is uniek en komt op geen enkele andere planeet in ons zonnestelsel voor. Doordat het ons beschermt tegen oververhitting en extreme kou kunnen er op aarde miljoenen verschillende planten en dieren leven.

De zogenaamde broeikasgassen zijn belangrijk bij de regulatie van de temperatuur in de dampkring. Een belangrijk broeikasgas is CO2. In vroege geologische tijdperken is dit gas door bomen en planten uit de dampkring opgenomen. Deze bomen en planten zijn in de loop van eeuwen tot fossiele brandstoffen gevormd. In onze tijd worden die fossiele brandstoffen in grote hoeveelheden verbrand. De in lange tijd opgenomen CO2 komt in grote hoeveelheden vrij. CO2 is op zich nuttig, maar te veel CO2 zet klimaatveranderingen in gang. Regenbuien worden heftiger doordat warme lucht meer waterdamp kan bevatten. Tegenover nattigheid op de ene plek staat droogte op een andere plek. Door warmte verdampt er juist meer vocht. Dit kan tot problemen leiden, ook in Zwolle Hoosbuien laten rioleringen overstromen met alle gevolgen van dien. Hittegolven hebben in een stenige stad heel veel impact. De stenen houden 's nachts de warmte vast, zodat er minder afkoeling plaatsvind. Het temperatuurverschil tussen de stad en het platteland kan wel oplopen tot 7 graden. We kunnen zelf invloed uitoefen op de wereldwijde CO2 uitstoot. Dit kunnen we op twee manieren doen. Door ons gedrag aan te passen en door onze leefomgeving aan te passen.

Zo zet de Milieuraad zich in voor een natuurlijke leefomgeving door bij nieuwbouwprojecten in Zwolle de gemeente te adviseren. Als het aan de Milieuraad ligt worden natuurwaarden van een gebied waar gebouwd gaat worden vooraf bepaald. Door vooraf een omgevingsplan of verordeningen vast te stellen kun je de verhouding van groen en bebouwing beter reguleren en de al aanwezige natuur veel beter beschermen.
Zwollenaren maakten in augustus en september voor het eerst kennis met de tegeltaxi. Een service van de gemeente Zwolle en afvalverwerker Rova. Wie in zijn tuin tegels verwijderde om ze door groen te vervangen, kon ze met dit voertuig laten ophalen. Dit gebeurde vanwege het zogeheten NK Tegelwippen. Het idee: als inwoners de oude stoeptegels niet hoeven af te voeren, gaan ze sneller de verharding eruit slopen en vervangen door groen. De tegeltaxi blijft ook in 2022 rijden in Zwolle.

Over klimaat gesproken... (2)
Het woord klimaat roept tegenwoordig gevoelens van dreiging en gevaar op. Experts hameren erop dat het klimaat wereldwijd en daarmee ook in Zwolle verandert. Er is geen plek meer op aarde die aan de klimaatverandering ontkomt. Meer en intensere hittegolven, droogtes, orkanen en meer en zwaardere neerslag. De gevolgen van klimaatverandering zullen in de toekomst toenemen. Dit is een van de hoofdconclusies van het IPCC, het klimaatpanel van de Verenigde Naties in zijn nieuwste rapport van de stand van zaken over het klimaat. Een samenvatting goedgekeurd door 195 landen verscheen op 9 augustus.
We zijn vergeten hoe we van oorsprong verweven zijn met het leven op aarde.

Hoe komt dit? Van jagers en verzamelaars werden de mensen landbouwers. De voedselvoorziening werd beter, er werden meer kinderen geboren. We zetten door het aanleggen van akkers de natuur naar onze hand. Hoe meer we de natuur naar onze hand leren zetten, hoe meer we het gevoel krijgen boven de natuur te staan. Oude waarden wankelen mede door Copernicus die stelt dat, de aarde niet plat is maar rond en om de zon draait. In 1637 verkondigt René Descartes dat alleen de mens een 'geest' heeft. Descartes, de grondlegger van het rationalisme, schrijft dat de mens heer en meester van de natuur moet worden.
De industriële revolutie heeft veel veranderd. De menselijke invloed op het klimaat wordt groter. Door de uitvinding van de stoommachine is de mens niet meer alleen afhankelijk van spierkracht. Machines, boten en treinen worden door stoom aangedreven. Er wordt steeds meer gas, steenkool en aardolie uit de grond gehaald en in hoog tempo verbrand. De in de loop van miljoenen jaren in de bodem opgeslagen CO2 komt versneld vrij. Doordat er meer CO2 en andere broeikasgassen in de dampkring komen door menselijk toedoen, stijgt de gemiddelde temperatuur op aarde.

Hoe groot de opwarming van de aarde zal gaan worden is niet te voorspellen. Dit hangt af van de hoeveelheid broeikasgassen die uitgestoten worden, economische groei en de reactie van het klimaatsysteem daarop.
We kunnen onze omgeving zo natuurlijk mogelijk maken. De missie van de Milieuraad trouwens. Verder kunnen we ons gedrag veranderen. Bijvoorbeeld door minder te gaan vliegen. Als er niets veranderd zal de CO2 uitstoot van vliegtuigen in 2050 met 400 procent gestegen zijn ten opzichte van 2015. Een retour Amsterdam New York staat gelijk aan het eten van 800 Big Macs. Een Boeing 747 neemt voor een lange afstandsvlucht meer dan 190 ton kerosine mee. Met 410 passagiers aan boord is dat per passagier 4 badkuipen vol.
Het is al vaker gezegd, maar eet minder vlees. Er vindt grootschalige ontbossing plaats voor meer weidegrond voor het vee. Er komen steeds meer akkers bij om veevoer te verbouwen.
Het boek 'Hoe gaan we dit uitleggen, onze toekomst op een steeds warmere aarde' van Jelmer Mommers legt het klimaatverhaal helder en duidelijk uit. Jij als individu kunt een verschil maken en mee de normen ombuigen. Samen staan we sterk.

Bouwplan Zwartewaterzone gaat door

Natuur legt het af tegen geld

Eind november stemde de gemeenteraad op PvdA en SP na, in met een ontwikkelingsplan voor grootschalige appartementencomplexen met 300 woningen aan het Zwarte Water buiten de Holtenbroekerdijk.

Het Natuurplatform (NPZ), Zwolle Groenstad, IVN Zwolle, KNNV Zwolle, Bijenvereniging Zwolle, Avifauna Zwolle & Milieuraad Zwolle had aangegeven dat herbezinning op zijn plaats was op het onderdeel woningbouw door toename van overstromingsgevaar bij de klimaatverandering. En vanwege en de noodzaak om bestaande natuurwaarden te versterken:

"Gemeentelijke ambities op terrein van natuur en milieu moeten het niet langer voortdurend afleggen in de afweging met economische belangen."

Voorjaar 2021 had het platform al grote bezorgdheid uitgesproken over het voornemen van de gemeente om medewerking te verlenen aan dit initiatief om in de uiterwaarden van de rivier en in de buurt van Natura 2000-gebied buitendijks grootschalige bebouwing toe te staan. De natuurorganisaties hebben met bijzondere aandacht gekeken naar vleermuizen, steenmarter, kleine marterachtigen, egel, huismus, boerenzwaluw en zwarte roodstaart: "Bij verstoring of vernieling van vastgestelde nest- of verblijfplaatsen of van andere vitale onderdelen van het leefgebied van deze soorten is het aanvragen van een ontheffing van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming noodzakelijk.

Daarbij kunnen ook maatregelen nodig zijn zoals het realiseren van vervangen verblijfplaatsen. Voor bijvoorbeeld de aanwezige ransuil geldt dat verstoring dient te worden voorkomen. Tijdens en na realisatie van het plan dient daarom lichtverstoring op vliegroutes van vleermuizen te worden voorkomen."

Met grote zorgen ziet het NPZ de bouw tegemoet. En zal waar mogelijk voor de natuurbelangen blijven opkomen.

Omgevingsvisie versterkt door inzet natuurorganisaties

Het Natuurplatform Zwolle (NPZ) heeft de afgelopen twee jaar uitvoerig meegedacht over de toekomst, zoals beschreven in de omgevingsvisie Zwolle:

"Economie en ecologie moeten hand in hand gaan en niet meer als elkaars tegenpolen gezien worden. Ook met een ecologisch economisch model valt geld te verdienen. Richt daarom de onderzoeken in het kader van vervolg omgevingsvisie en regiodeal op de ambitie om Zwolle de meest mens- en milieuvriendelijke duurzame groeistad te laten zijn.

Groei kan en mag, maar anders dan nu wordt aangegeven in de plannen die op tafel liggen. Goed woningmarkt- en goed natuuronderzoek in relatie tot klimatologische ontwikkelingen gaan daaraan vooraf."

Succes

Deze zomer nam de gemeenteraad een besluit. De jarenlang geuite wens voor een natuurwaardenkaart voor het grondgebied van de gemeente Zwolle en het versterken van natuurwaarden bij fysieke ingrepen in de leefomgeving is daarbij gehonoreerd.

De visie van het NPZ/ de Milieuraad is duidelijk:

"Er liggen kansen om bij meer ruimte voor de rivier maar ook bij dijkversterkingen de flora en fauna onlosmakelijk onderdeel van het ontwerpsysteem te laten zijn. Kenmerkend voor Zwolle en omgeving zijn immers van oudsher de groen - blauwe structuren, die vanuit het buitengebied tot binnen in de stad doorlopen en helaas steeds minder robuust van karakter worden. Verbindingen van enige omvang zijn voor een goed ecosysteem net zo essentieel als voor de infrastructuur. Zonder verbindingen geen levendige flora en fauna. Het is van belang om in het natuurwaardenonderzoek, gevolgd door het groenbeleidsplan, het groen te definiëren en van een kwaliteitslabel te voorzien. Daardoor kan er een kwaliteitsimpuls binnen de gebieden gegeven worden aan de natuurwaarden die sterk onder druk staan.

Een paar voorbeelden:

- verbeteren van het beheer van een aantal eeuwenoude dijkjes waar nog restanten van de oorspronkelijk stroomdalvegetaties voorkomen met soorten zoals de Zwolse Anjer.
  Bijvoorbeeld de Zalkerdijk aan de rand van Westenholte en de dijkjes langs het industrieterrein Marslanden.
- aanleg van broedvogeleilanden voor bijvoorbeeld de visdief in de zandwinplassen rond Zwolle en de nevengeulen van de Schellerwaarden."

Meer informatie vind je op de website van de Milieuraad, en op **zwolle.nl/omgevingsvisie**

Vergroen gemeentelijk grondbeleid

Milieuraad en Natuurplatform Zwolle (NPZ) hebben in oktober gereageerd op het grondbeleid in de gemeenteraad. Een vervolg na langdurig onderzoek naar vergroeningsmogelijkheden in het pachtbeleid.

Gemeentegronden worden verpacht of verhuurd voor 1, 2, 3, 5 of 15, 25 jaar. De gemeente kan eisen stellen aan de pachter. Ook op groen- en milieugebied. In de praktijk wordt als enige eis gesteld, dat er geen glyfosaat gespoten mag worden. Glyfosaat, beter bekend als Roundup, is een chemisch middel om planten te bestrijden.

De gemeente kan meer eisen stellen, eventueel met korting op pacht:

- meer biodiversiteit van akkerranden
- geen intensieve teelten, zoals maïs, die de grond uitputten
- niet maaien voor 1 juli om weidevogels te beschermen
- versterken van landschapselementen, zoals keverbanken en plasdras.

In het gemeenteraadsdebat over het grondbeleid in oktober was veel aandacht voor deze inbreng. De wethouder zegde toe hier verder mee aan de slag te gaan.

Het onderzoek Pachtbeleid Roadmap 2025 Zwolle met ervaringen uit andere delen van het land staat op **milieuraadzwolle.nl**

Nieuwsoverzicht

Over dertig jaar drinken uit de IJssel?
Met een wandeling langs de IJssel vroeg Li An Phoa aandacht voor schone rivieren. Zij droomt ervan dat we over dertig jaar uit de IJssel kunnen drinken. Tijdens haar wandeling ging ze in gesprek met bewoners, schoolklassen, vissers, boeren en burgemeesters. Ze is initiatiefnemer van de stichting Drinkable Rivers.

Opknapbeurt Engelse Werk
De gemeente Zwolle voert tot en met de winter 2024/2025 onderhoud en aanpassingen uit aan het Engelse Werk. Dankzij rijkssubsidie wordt onder meer de oorspronkelijke romantische Engelse landschapsstijl waar nodig hersteld en worden zichtlijnen naar de IJssel aangebracht.

Klimaatburgemeester van Zwolle
Spencer Roozeboom (38) mag zich de eerste Klimaatburgemeester van Zwolle noemen. Dat maakte het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) bekend als startsein van de Nationale Klimaatweek. De taak van een klimaatburgemeester is om mensen te inspireren om zich ook in te zetten voor het klimaat, door ervoor te kiezen om toch afval te scheiden, op de fiets te gaan als dat mogelijk is, of om misschien zelfs te investeren in zonnepanelen.

Plastic drijfvuilvanger in de IJssel
In de IJssel bij Zwolle is – voor een proef van een jaar – een plastic vanger geplaatst waarmee drijvend zwerfvuil uit de rivier wordt gehaald. Het gaat om een 80 meter lange vangarm die in de buitenbocht wordt geplaatst ter hoogte van de haveninham van het terrein van de afgebroken IJsselcentrale Harculo. Studenten van Windesheim en scholieren worden bij het project betrokken om ideeën te ontwikkelen om het plastic nuttig te hergebruiken. Het is een landelijke pilot.

Gedenksteen voor Daniël Lako
Er is een gedenksteen onthuld op het graf van Daniël Lako op de Algemene Begraafplaats aan de Meppelerstraatweg. Hiermee is de naam van een belangrijk botanicus uit de vergetelheid gehaald. Daniël Lako was belangrijk voor onderzoek naar de natuur in ons land. Een verzameling van 1800 herbariumvellen is na zijn overlijden naar Naturalis gebracht.

Zwolle scherpt kapregels aan
In 2018 kwam er een einde aan de bomenbonje rond de ergeniseiken aan het Tijmpad in Westenholte. Volgens de rechter moesten de bomen blijven. De gemeente heeft nu de kapkriteria op papier gezet. Uitgangspunt blijft dat een vergunning voor het vellen van bijzondere bomen in principe geweigerd wordt. Pas na meer dan vijf uur schaduwoverlast komt een mogelijke kap van bomen in beeld.

Meelwormen als diner?
Het Zwolse bedrijf Ento Breed kweekt meelwormen voor menselijke consumptie. Meelwormen hebben een minimale milieuimpact. De beestjes worden gevoerd met reststromen uit de voedingsmiddelenindustrie. De mest kan kunstmest vervangen. De meelwormen worden verwerkt in voedingsmiddelen.

Wateren van iepen
De Zwolse houtkunstenaar Edward Otten heeft een oude gewoonte in ere hersteld: hij laat stammen van iepen vier jaar lang in het water liggen van een wetering in Zwolle. Vier jaar geleden kieperde Edward Otten tien boomstammen van iepen in een wetering bij zijn bedrijf aan de rand van Zwolle. Het zijn bomen die in de Flevopolder gekapt moesten worden vanwege de iepziekte. Het wateren van iepen is een vorm van verduurzaming van hout die nog hier en daar wordt toegepast in Nederland.

Egel gered uit plastic beker
Ruim je meuk op! Die oproep deed Danny Jansen uit Westenholte op Twitter, nadat hij een verstrikt geraakte egel redde. Het dier was met zijn snuit klem komen te zitten in een plastic bekertje. Egels maken nesten voor hun winterslaap. Helaas gebruiken ze nogal eens plastic of ander materiaal dat niet geschikt is voor hun nest. Zwerfafval is levensgevaarlijk voor dieren.

Opkikker voor kievietsbloem en kwabaal
De beschermde natuur in de oksel van het Zwarte Water en de Vecht bij Zwolle staat onder druk. Een omvangrijk herstelplan moet ervoor zorgen dat de kievitsbloem, kwabaal, roerdomp en andere flora en fauna weer vaker voorkomen. In samenwerking met de provincie Overijssel, Rijkswaterstaat en het waterschap Drents Overijsselse Delta grijpt Landschap Overijssel nu in. Zo worden vanaf afgelopen zomer in de uiterwaarden van het Zwarte Water en de Vecht allerlei maatregelen genomen om kwetsbare planten en dieren meer lucht te geven in het gebied waar normaliter geen mens mag komen.

Mooiste tuinboom van Zwolle
Een oude rode beuk in de binnenstad is gekozen tot de mooiste tuinboom van Zwolle. De boom staat in de tuin van een woongroep aan de Koestraat, vlakbij de Sassenpoort. De beuk heeft een zogeheten olifantsvoet. De boom heeft een omtrek van bijna zeven meter. Zwolle Groenstad organiseerde de verkiezingen voor de mooiste tuinboom van Zwolle om aandacht te vragen voor de betekenis en de waarde van bomen.

Basisregistratie Ondergrond uitgebreid
De geomorfologische kaart is nu voor iedereen beschikbaar via de Basisregistratie Ondergrond. Vanaf 2022 komt een land dekkend grondwaterspiegeldieptemodel beschikbaar voor ruimtelijke planvorming, schadeberekeningen en natuurherstel- en ontwikkeling.

Nieuwe stad geen oplossing voor woningtekort
In Overijssel moeten de komende jaren zo'n 90.000 huizen worden gebouwd. Volgens het Economisch Instituut voor de Bouw leent de polder Mastenbroek zich uitstekend als bouwlocatie voor 35.000 woningen. In de regio krijgt dit plan nauwelijks steun. Verschillende partijen reageerden furieus.

Actiepakket energieweerbaarheid voor bewoners, bedrijven en instellingen
Provincie Overijssel komt met een actiepakket van €1,75 miljoen om energiebesparing makkelijker te maken. Hoe minder energie je verbruikt, hoe weerbaarder je bent tegen prijsschommelingen op de energiemarkt. Huiseigenaren wordt gevraagd samen materiaal in te kopen om de woning energiezuiniger te maken. Huishoudens met een laag inkomen kunnen energiezuinige apparaten aan schaffen. Horeca krijgt subsidie elektrische warmtekussens.

7,5 km stadsdijk op de schop
Om Zwolle te beschermen tegen hoogwater worden volgend jaar dijken van industrieterrein Voorst, langs Holtenbroek tot Westerveld versterkt. De dijken beschermen de stad tegen water uit het Zwolle-IJsselkanaal en het Zwarte Water. Zwolle wordt beschermd door zo'n 9 km dijk, waarvan het waterschap 7,5 km versterkt. Naar verwachting kan het project in 2024 worden afgerond.

Gratis advies over energie besparen en inkoopactie voor isolatie
De energierekening stijgt voor iedereen de komende jaren. Daarom organiseert de gemeente activiteiten om te helpen bij het besparen van energie. Als woningeigenaar kun je t/m 31 december profiteren van een korting op het isoleren van je woning. Verduurzamen van je eigen omgeving? Kijk op duurzaambouwloket.nl voor initiatieven in jouw wijk. Bij Duurzaam Bouwloket - telefoon 072–743 3956 - kun je terecht voor gratis en onafhankelijk advies over onder meer verduurzamen en subsidie en financiering.

Recensie *Pluktuin*

Tekst: Carin van de Ploeg

Bij één van de weinige zelfstandige uitgeverijen in Nederland en ook nog eens gerund door twee vrouwen is dit leuke en zeer kleurrijke boek uitgegeven. "Pluktuin" heeft als ondertitel: 'de mooiste bloemen in kistjes en potten, voor balkon en dakterras', maar is voornamelijk een overzichtelijk boek over zaaien, planten, bloemen en alles wat je wilt weten als je niet van nature 'groene vingers' hebt. Het boek is ingedeeld in drie delen: de basics, aan de slag en bloemen plukken en stylen. In makkelijk leesbare hoofdstukjes beschrijft Jennita Jansen hoe je kunt (voor)zaaien en poten, wat schaduw- en zonplanten zijn, hoe je ze moet verzorgen, waar je (biologische) zaden en bollen kunt bestellen en hoe je kistjes en bakken kunt vullen, zodat je het hele jaar rond bloeiende planten (op je balkon) hebt. Dit alles aangevuld met bloemknip en stylingtips, en hoe je een herbarium maakt. Overzichtelijk, met tips en stappenplannen. De illustraties zijn gemaakt door Agnes Loonstra en maken het boek tot een kleurrijk en feestelijk geheel.

Kortom een mooi boek voor een kleurige start in het groene planten gebeuren.

Auteur: Jennita Jansen, illustraties: Agnes Loonstra, 128 pagina's, uitgeverij Snor: **dewereldvansnor.nl**,
ISBN 978-94-6314-085-0, € 17,50.

Recensie *Natuur origami*

Tekst: Carin van de Ploeg

Het eerste dat aan dit kleurrijke boek opvalt, is het forse formaat: 25 bij 25 cm. En daar is niets mis mee: Het boek zelf bestaat uit 32 pagina's instructie over het origami vouwen en 13 vormen die gemaakt kunnen worden: schelp, uil, blad, voorn, vos, bloem, mot (of vlinder), muis, eekhoorn, zwaluw, haas, eend en slak… De origamifiguren zijn in drie moeilijkheidsgraden ingedeeld, zodat je eenvoudig kunt beginnen. Stap voor stap wordt het vouwen uitgelegd en kun je zelf aan de slag met het bijgeleverde papier. Het is stevig, maar goed vouwbaar, in mooie kleurtjes die goed bij de figuren passen en aan één kant bedrukt. Voor een beginner en jongere kinderen is dit papier door het grote formaat erg prettig, zodat je goed ziet, voelt en merkt wat je aan het doen bent. Later kun je zelf overstappen op dunner en kleiner formaat papier, als je dat zou willen. Ieder origami figuur wordt begeleid door een mooi passend gedichtje en een prachtige illustratie. Mocht je het lastig vinden om van papier de juiste vormen te vouwen, dan biedt het boek ook nog de mogelijkheid om een QR code te scannen en per origamifiguur een instructievideo te bekijken. Voor kinderen vanaf 8 jaar een mooi boek om in de fascinerende wereld van origami te duiken én wat van de natuur te leren. Leuk om samen te doen.

Illustraties: Clover Robin, tekst: Nosy Crow, 32 pagina's en 50 vellen origami papier, uitgeverij Lemniscaat: **lemniscaat.nl**,
ISBN 978-90-47710158, € 14,95.

Insectendronks maken

Bij het Nazomerfeest Nooterhof organiseerde Hillie Waning-Vos van Stichting Natuurbehoud Noordoost Overijssel de activiteit 'Insectendronks maken'. Dit kun je ook thuis doen.
Mensen maken wel eens een drinkbakje voor vogels, maar insecten worden vaak vergeten. Toch hebben ook insecten water nodig en daar kan iedereen een handje bij helpen. Van een mooi gekleurde bezemsteel maak je een originele insectendronk. Dat kun je ook thuis zelf doen:
Tegen de steel worden gekleurde dopjes geschroefd. Zet thuis de steel in de tuin en doe er water in. Zodra het warm wordt, komen hier vooral bijen op af.
Dit is een super leuke manier om meer insecten je tuin in te lokken! En meer insecten betekent ook meer bestuiving voor je groenten en bloemen.

Foto's: Hillie Waning-Vos

Natuurwaarneming

Tekst en foto: Peter van Dam

Meestal kijken de priemende ogen van een sperwer je aan, zonder dat je het in de gaten hebt. Dit mannetje heeft echter niet door dat een camera hem aankijkt. Hij observeert de omgeving van Westenholte. Binnenkort zijn tuinen en voedertafels weer rijk gedekt met voedsel voor zangvogels. Sperwers bezoeken die tuinen in de winter vaak volgens een vaste route. Hier en daar wordt er een vogel gevangen. Dat gaat zo snel, dat wij ook dat maar zelden in de gaten hebben.

Bloemetjes en bijtjes

Tekst en foto: Loes la Faille

In februari bloeien weer duizenden krokussen in Zwolle. Een teken dat de lente in aantocht is. Als je ook bloeiende voorjaarsbollen in je tuin wilt, plant ze dan nu. Dit kan tot half december. Hoe eerder de bollen de grond in gaan, hoe eerder je tuin uit zijn winterslaap ontwaakt. Als het vriest of de grond is erg nat, kun je ze beter niet poten. De kans dat ze dan bevriezen of verrotten is groot. Dat zou jammer zijn voor de gedane moeite.
Sneeuwklokjes, winterakonieten, krokussen, wilde tulpen en blauwe druifjes zijn echte voorjaarsbloeiers. Niet alleen leuk voor mensen maar ook nuttig voor insecten zoals bijen en vlinders. In het (vroege) voorjaar bloeit er nog niet zo veel. Als de temperatuur stijgt gaan bijen, vlinders en andere insecten al wel op zoek naar voedsel. Bloeiende bloembollen zijn dan een belangrijke voedselbron.
Bollen zijn gegarandeerd een veilige voedselbron voor insecten als het om biologische bolgewassen gaat. Biologische bloembollen worden geteeld zonder kunstmest en chemische bestrijdingsmiddelen die ironisch genoeg vaak aangeduid worden met gewasbeschermingsmiddelen. Gewasbeschermingsmiddel is een eufemisme dat door de industrie wordt gebruikt. Gangbare bloembollen worden geteeld met gebruik van gif. Gewasbeschermingsmiddelen doen wat de naam zegt, ze beschermen het gewas. Ze doden insecten en schimmels die het gewas zouden kunnen aantasten. Je zou je dus af kunnen vragen wat er met een argeloze bij gebeurt die op de bloem van je behandelde bol landt.
Het programma Zembla heeft in 2011 een programma uitgezonden met als titel 'Gif in de bollenstreek'. Wie denkt er bij het zien van bloembollenvelden, onze nationale trots, aan landbouwgif? Jaarlijks worden enorme hoeveelheden gif gebruikt om al die vrolijke bloemen te beschermen. Dit gif komt niet alleen op de planten terecht maar ook in de lucht en het oppervlaktewater. Artsen, milieudeskundigen en burgers maken zich inmiddels grote zorgen om de gezondheidsrisico's langs de bollenvelden. Vanaf 2011 houdt Zembla een dossier bij over het gebruik van bestrijdingsmiddelen. Dit dossier is op internet te bekijken. Kortom, koop biologische bloembollen voor in je tuin of je balkon.
Zogenaamde bij-vriendelijke planten die je koopt blijken dit niet altijd te zijn. Veel van die planten bevatten neo-nicotinoïde. Een middel dat juist bijensterfte veroorzaakt. Deze planten worden vaak toch als bee-friendly, insect-vriendelijk of insecten- en vlinderlokker door kwekers aangeleverd. Maak ook de bijen blij en koop biologische planten.

Simpel geen gif in je tuin? Deel zaden en stekken met je buren en familie.

VLO start knotseizoen: snoeien, zagen, en een takkenril

Foto : Peter van Beek

Na een jaar van stilstand is het nieuwe knotseizoen 2021-2022 voor de werkgroep Vrijwillig Landschapsonderhoud (VLO) weer begonnen. De VLO kan dit seizoen flink aan de bak. De bomen hebben een jaar extra de tijd gehad om te groeien en er moet daarom ook flink gezaagd worden. Animo voor het knotten is weer groot, de VLO is op volle sterkte met meer dan 30 knotters op een ochtend.
De start was 6 november op Landgoed Windesheim waar In de bocht van de Fabrieksweg en Windesheimerweg een groot stuk griend is gesnoeid. Na twee weken griend kon het echte zaagwerk beginnen aan de Kleine Veerweg 16. Rijen wilgen zijn in rap tempo geknot en van de takken is er een enorme takkenril aangelegd. Vervolgens was Kleine Veerweg 7 aan de beurt. Daarna zijn er werkplekken in Laag Zuthem, Zalkerdijk, Holthagen, Heinoseweg etc. en zo gaat het rondje Zwolle door tot half maart 2022.
Elke zaterdagochtend wordt er geknot van 9.00 uur tot 12.30 uur. Je bent welkom om mee te doen. Het knotprogramma staat op de website van de Milieuraad.
Meedoen met de VLO? Mail naar vlo@milieuraadzwolle.nl of bel Herman ten Den, telefoon 038-853 58 39

Foto: Diet ter Stege

De Milieuraad wenst je fijne feestdagen en een gezond groen 2022